

Rodziny w województwie świętokrzyskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Świętokrzyskie Voivodship in the light of the National Population and Housing Census 2021

**Rodziny w województwie świętokrzyskim w świetle
Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021**

Families in Świętokrzyskie Voivodship in the light of the
National Population and Housing Census 2021

Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyski Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Ewy Tomczyk

Zespół autorski
Editorial team

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Prace redakcyjne
Editorial work

Aneta Królik

Tłumaczenie
Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Dominik Górski, Aneta Łyżwa

ISBN 978-83-953869-1-6

Publikacja dostępna na:
Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejną publikację prezentującą wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 „Rodziny w województwie świętokrzyskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021”.

Publikacja jest opracowaniem tematycznym poświęconym charakterystyce demograficzno-społecznej gospodarstw domowych i rodzin. Zawiera informacje o liczbie, wielkości oraz składzie pokoleniowym i rodzinnym gospodarstw domowych, a także o rodzinach według typów i liczbie dzieci w rodzinach.

Część analityczną wzbogacono prezentacją graficzną w postaci map i wykresów oraz tablicami zawierającymi porównanie spisów 2011 i 2021.

Szeroki zakres informacji pozyskanej w spisie może stanowić podstawę do przeprowadzenia pogłębionych analiz i dokonania bilansu zmian, które zaszły w latach 2011–2021.

Mam nadzieję, że zaprezentowane wyniki będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Kielce, czerwiec 2024 r.

Preface

Statistical Office in Kielce presents you the next publication showing the results of the 2021 National Population and Housing Census 'Families in Świętokrzyskie Voivodship in the light of the National Population and Housing Census 2021'.

The publication is the thematic study devoted to the demographic and social characteristics of households and families. It contains information on the number, generational and family composition of households as well as families by types and number of children in the families.

The analytical part has been enriched with the graphical presentation in the form of maps and charts as well as tables containing a comparison of the 2011 and 2021 censuses.

Wide range of information gathered in the census may constitute the basis for conducting in-depth analyses and reviewing changes which occurred in the years 2011-2021.

I hope that the presented results will be useful for a wide range of recipients of statistical data.

Acting Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomczyk

Spis treści

Contents

	Strona Page
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis wykresów	6
List of charts	6
Spis map	6
List of maps	6
Objaśnienia znaków umownych	8
Symbols	8
Ważniejsze skróty	8
Major in abbreviations	8
Synteza	9
Executive summary	11
Rozdział 1. Gospodarstwa domowe	13
Chapter 1. Households	13
1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych	13
1.1. Size and structure of households	13
1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	17
1.2. Households by generational composition	17
1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego	21
1.3. Households by family composition	21
1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej	23
1.4. Households with elderly persons aged 60 and more	23
Rozdział 2. Rodziny	25
Chapter 2. Families	25
2.1. Typy rodzin	25
2.1. Types of families	25
2.2. Rodziny z dziećmi w tym rodziny wielodzietne	30
2.2. Families with children including multi-child families	30
2.3. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	32
2.3. Families with dependent children aged up to 24	32
2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	35
2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24	35
2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	36
2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24	36

Spis tablic

List of tables

	Strona Page
Tablica 1. Gospodarstwa domowe i ludność	13
Table 1. Households and population	13
Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób	15
Table 2. Households by number of persons	15
Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	17
Table 3. Households by generational composition	17
Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	21
Table 4. Households by family composition in 2021	21
Tablica 5. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej	23
Table 5. Households with persons aged 60 and more	23
Tablica 6. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania	26
Table 6. Families by types and place of residence	26
Tablica 7. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci i miejsca zamieszkania	31
Table 7. Families by types and place of residence	31
Tablica 8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według typu rodziny i miejsca zamieszkania	33
Table 8. Families with dependent children aged up to 24 by type of family and place of residence	33
Tablica 9. Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu	35
Table 9. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24	35

Spis wykresów

List of charts

	Strona Page
Wykres 1. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.	27
Chart 1. Families by types and place of residence in 2021	27

Spis map

List of maps

	Strona Page
Mapa 1. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.	14
Map 1. Average number of persons in the household in 2021	14
Mapa 2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.	16
Map 2. Households in 2021	16
Mapa 3. Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi w 2021 r.	20
Map 3. Households with only young persons in 2021.	20

	Strona Page
Mapa 4. Gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku w 2021 r.	20
Map 4. Households with young and middle aged persons in 2021	20
Mapa 5. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	22
Map 5. Households by family composition in 2021	22
Mapa 6. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.	24
Map 6. Households with persons aged 60 and more in 2021	24
Mapa 7. Udział rodzin bez dzieci w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	28
Map 7. Share of families without children in the total number of families in 2021	28
Mapa 8. Udział małżeństw w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	28
Map 8. Share of marriages in the total number of families in 2021	28
Mapa 9. Udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	29
Map 9. Share of informal relationships in the total number of families in 2021	29
Mapa 10. Udział rodzin niepełnych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.	30
Map 10. Share of single-parent families in the total number of families in 2021	30
Mapa 11. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.	32
Map 11. Average number of children in the family in 2021	32
Mapa 12. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	33
Map 12. Families with dependent children aged up to 24 in 2021	33
Mapa 13. Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	35
Map 13. Average number of dependent children aged up to 24 in 2021	35
Mapa 14. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.	36
Map 14. Single-parent families with dependent children aged up to 24 in 2021	36
Mapa 15. Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w 2021 r.	37
Map 15. Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in 2021	37

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
ok.	około approximately
tj. i.e.	to jest that is
r.	rok year
tys.	tysiąc thousand
p.proc. pp.	punkt procentowy percentage point

Uwaga: Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Note: Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

Synteza

Gospodarstwa domowe

W NSP 2021 w województwie świętokrzyskim wyodrębnionych zostało 370,8 tys. gospodarstw domowych. Większość z nich (52,8%) zamieszkiwała w miastach, gdzie ich liczba w stosunku do poprzedniego spisu zmniejszyła się o 4,4% do 195,8 tys. Na wsi liczba gospodarstw domowych wynosiła 175,0 tys. i w porównaniu z 2011 r. była mniejsza o 4,2%. W skład gospodarstw domowych wchodziło 1175,4 tys. osób (98,2% ludności województwa), a przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2021 r. wyniosła 3,17, przy czym więcej na wsi niż w miastach (3,68, wobec 2,71).

W latach 2011–2021 znacznie zmniejszyła się liczba najmniejszych i największych gospodarstw domowych – jednoosobowych oraz pięcioosobowych i większych (odpowiednio o 16,1% i 16,3%), przy wyraźnym wzroście liczby gospodarstw dwuosobowych (o 15,4%). W efekcie udział gospodarstw jednoosobowych zmniejszył się o 2,8 p.proc. do 20,3% wśród ogółu gospodarstw domowych, składających się z pięciu i więcej osób zmalał o 2,9 p.proc. do 20,6%, a dwuosobowych – zwiększył się o 4,0 p.proc. do 23,5%. Biorąc pod uwagę gospodarstwa domowe składające się z trzech lub czterech osób to ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wyniósł odpowiednio 18,8% i 16,8% (wzrost kolejno o 1,0 p.proc. i 0,7 p.proc.).

W miastach gospodarstwa domowe najczęściej liczyły dwie osoby (28,1% gospodarstw miejskich). Stosunkowo często występowały także jednoosobowe (25,1%) lub trzyosobowe (20,1%). Gospodarstw pięcioosobowych i większych było najmniej – stanowiły 11,8% wśród ogółu gospodarstw zamieszkałych w miastach. Z kolei na wsi gospodarstwa pięcioosobowe i większe występowały najczęściej (30,4% ogółu gospodarstw na wsi). Często notowano gospodarstwa czteroosobowe (19,1%) oraz dwuosobowe (18,3%). Najmniej liczne były gospodarstwa jednoosobowe, przy czym ich udział wyniósł 14,8% wśród ogółu gospodarstw zamieszkałych na wsi.

Charakteryzując gospodarstwa domowe według pokoleniowych grup wieku osób w nich zamieszkujących zaobserwowano, że znaczącemu wzrostowi udziału gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby starsze (o 7,0 p.proc.) lub z udziałem osoby starszej (o 3,6 p.proc.) towarzyszył spadek udziałów gospodarstw tworzonych przez osoby z pozostałych grup pokoleniowych (młodych i w średnim wieku o 5,0 p.proc., wyłącznie młodych o 3,1 p.proc., wyłącznie w średnim wieku o 2,5 p.proc.).

Gospodarstwa domowe, w których skład wchodziła osoba starsza stanowiły największą zbiorowość (36,9%). Drugą co do wielkości grupą (26,3%) w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku były gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku. Blisko co czwarte gospodarstwo domowe składało się wyłącznie z osób starszych (23,8%). Udział gospodarstw tworzonych przez osoby wyłącznie w średnim wieku wyniósł 11,2% ogółu gospodarstw, a przez wyłącznie młode – 1,8%.

W województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe z osobą starszą w składzie były najczęstszym typem gospodarstw domowych zarówno na wsi, jak i w miastach. Gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku były drugim co do częstości występowania typem gospodarstwa na wsi (w miastach – trzecim). Gospodarstwa domowe osób wyłącznie starszych były z kolei drugim co do częstości występowania typem w miastach (na wsi – trzecim).

Prawidłowości odnotowane w skali województwa znalazły odzwierciedlenie w strukturze gospodarstw domowych według składu pokoleniowego zarówno na poziomie powiatów, jak i gmin, gdzie dominowały gospodarstwa z udziałem osoby starszej, a najmniejszy odsetek stanowiły gospodarstwa tworzone przez wyłącznie młode osoby.

Rodziny

Według wyników NSP 2021 liczba rodzin w województwie świętokrzyskim wyniosła 342,5 tys. i w porównaniu z wynikami spisu 2011 r. zmniejszyła się o 6,6%. Większy spadek wystąpił w miastach, w których w okresie międzyspisywym liczba rodzin zmalała o 8,4%, podczas gdy na wsi była mniejsza o 5,1%.

W porównaniu z danymi ze spisu z 2011 r. znacznie obniżyła się liczba małżeństw (zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci) – w 2021 r. było ich 238,1 tys., tj. 69,5% ogółu rodzin (w 2011 r. – 280,3 tys., co stanowiło 76,4% ogółu rodzin). Pomimo spadku liczebności nadal małżeństwa z dziećmi były najczęstszym typem rodziny w województwie, a ich udział w strukturze rodzin wyniósł prawie 46%. Na wsi małżeństwa z dziećmi stanowiły ponad połowę rodzin tam zamieszkałych, natomiast w miastach nieco ponad 39% ogółu rodzin mieszkających w miastach.

Wyniki NSP 2021 pokazały dynamiczny (ponad czterokrotny) wzrost liczby par pozostających w związkach niesformalizowanych – w 2021 r. odnotowano ich 19,3 tys. (w 2011 r. – 4,6 tys.). Ponad 66% par pozostających w związkach niesformalizowanych to rodziny z dziećmi, przy czym udział tego typu rodzin był wyższy na wsi (71,3%) niż w miastach (61,9%).

Kolejnym typem rodzin, których liczba się zwiększyła (o 3,9%) w odniesieniu do wyników poprzedniego spisu, są rodziny niepełne (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi). W 2021 r. w województwie świętokrzyskim było 85,1 tys. tego typu rodzin, co oznacza, że prawie co czwarta rodzina była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi. Pomimo że liczba samotnych ojców rosła znacznie szybciej niż matek, to w dalszym ciągu samotne matki stanowiły zdecydowaną większość rodzin niepełnych (ponad 86% ogółu). Wyższy udział rodzin niepełnych odnotowano wśród rodzin zamieszkałych w miastach (28,4%) niż na wsi (21,8%).

W 2021 r. liczba rodzin z dziećmi wyniosła 254,1 tys. i w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 6,8%, a większy spadek wystąpił w miastach (o 8,4% wobec 5,6% na wsi).

W 2021 r. ponad połowa (54,5%) rodzin z dziećmi posiadała 1 dziecko, ponad 1/3 rodzin – 2 dzieci, natomiast udział rodzin, które wychowywały 3 lub więcej dzieci wynosił ok. 10%. Udział rodzin wielodzietnych był wyższy na wsi, gdzie wyniósł 12,8% ogółu rodzin z dziećmi tam zamieszkałych. W miastach był on prawie dwukrotnie niższy (6,5% ogółu rodzin w miastach).

Wśród rodzin z dziećmi ponad 59% posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat. W tej zbiorowości największą grupę (68,8%) stanowiły małżeństwa, a następnie samotne matki, na które przypadało 21,4% ogółu rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Samotni ojcowie z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu stanowili 3,3%, a związki niesformalizowane 6,5%.

W 2021 r. w strukturze rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu dominowały rodziny z 1 dzieckiem, stanowiąc nieco ponad 51%, z 2 dzieci – ponad 39%, z 3 – prawie 8%, a z 4 lub większą liczbą dzieci – niespełna 2%.

Executive summary

Households

In the National Census of Population and Housing 2021, 370.8 thousand households were identified in świętokrzyskie voivodship. Most of them (52.8%) lived in urban areas, where their number decreased by 4.4% to 195.8 thousand compared to the previous census. In rural areas the number of households was 175.0 thousand and compared to 2011, there was a decrease of 4.2%. There were 1,175.4 thousand persons lived in all households (98.2% of the voivodship's population) and the average number of persons in households in 2021 was 3.17, with more in rural than in urban areas (3.68 vs. 2.71).

In the 2011–2021, the number of the smallest and the largest households – one-person and five or more persons households – decreased significantly (by 16.1% and 16.3%, respectively), with a significant increase in the number of two-persons households (by 15.4%). As a result, the share of one-person households decreased by 2.8 percentage points to 20.3% among all households and those consisting of five or more persons decreased by 2.9 percentage points to 20.6%, and two-persons households – increased by 4.0 percentage points up to 23.5%. Taking into account households consisting of three or four persons, their share in the total number of households in 2021 was 18.8% and 16.8%, respectively (an increase of 1.0 percentage points and 0.7 percentage points, respectively).

In urban areas, households most often consisted of two persons (28.1% of urban households). One-person (25.1%) or three-persons (20.1%) households were also relatively common. Households consisting five or more persons were the least common, accounting for 11.8% of all households living in urban areas. In turn, in rural areas, households consisting five or more persons were most common (30.4% of all rural households). Four-persons households (19.1%) and two-persons households (18.3%) were frequently recorded. One-person households were the least numerous, with their share amounting to 14.8% among all households living in rural areas.

Characterizing households according to the generational age groups of persons living in them, it was observed that a significant increase in the share of households created exclusively by elderly persons (by 7.0 percentage points) or with the participation of an elderly person (by 3.6 percentage points) was accompanied by a decrease in shares of households created by persons from other generational groups (young and middle-aged by 5.0 percentage points, only young persons by 3.1 percentage points, only middle-aged persons by 2.5 percentage points). Households that included elderly persons constituted the largest group (36.9%). The second largest group (26.3%) in the structure of households according to generational age groups were households with young and middle-aged persons. Nearly every fourth household consisted exclusively of elderly persons (23.8%). The share of households created exclusively by middle-aged persons was 11.2% of all households, and by only young persons – 1.8%.

In świętokrzyskie voivodship, households with an elderly person were the most common type of household both in rural and in urban areas. Households with young and middle-aged persons were the second most common type in rural areas (third in urban areas). Households consisting exclusively elderly persons were the second most common type in urban areas (third in rural areas).

The regularities observed at the voivodship scale were reflected in the structure of households according to generational composition, both at the powiats and gminas level, where households with the participation of an elderly person dominated, and the smallest percentage were households created exclusively by young persons.

Families

According to the results of the 2021 Census, the number of families in świętokrzyskie voivodship amounted to 342.5 thousand and, compared to the results of the 2011 Census decreased by 6.6%. The bigger decrease concerned urban areas on which the number of families in the inter-census period decreased by

8.4% while in the rural areas it was by 5.1% lower. Compared to 2011 census data, the number of married couples (both with and without children) significantly dropped – in 2021 there were 238.1 thousand of them, i.e. 69.5% of the total number of families (in 2011, 280.3 thousand respectively, which accounted for 76.4% of the total number of families). Despite the decrease in their number, married couples with children were the most common family type in the voivodship, and their share in the family structure was almost 46%. In rural areas, married couples with children accounted for more than half of the families living there, while in urban areas they accounted for just over 39% of the total number of families living in urban areas.

The results of the 2021 Census showed a dynamic (almost fourfold) increase in the number of couples in informal relationships – 19.3 thousand couples were recorded in 2021 (4.6 thousand in 2011, respectively). More than 66% of couples in informal relationships are families with children, with the share of this type of family being higher in rural areas (71.3%) than in urban areas (61.9%).

Next type of family, whose number increased (by 3.9%) in relation to the results of the previous census, are single-parent families (mothers with children and fathers with children). In 2021, there were 85.1 thousand of such families, meaning that almost one in four families was formed by a lone parent with children. Despite the fact that the number of lone fathers with children grew much faster than mothers, lone mothers still accounted for the vast majority of single-parent families (more than 86% of total). The higher share of single-parent families was noted among families living in urban areas (28.4%) than in rural areas (21.8%).

In 2021, the number of families with children amounted to 254.1 thousand and compared to 2011 decreased by 6.8% while the bigger decrease occurred in urban areas (by 8.4% vs 5.6% in rural areas).

In 2021, more than half (54.5%) of families had 1 child, more than 1/3 of families had 2 children, while the share of families raising 3 or more children was ca. 10%. The share of multi-child family was higher in rural areas than in urban areas where it amounted to 12.8% of the total number of families with children living there. In urban areas it was almost twice as low (6.5% of the total number of families in urban areas).

Among families with children, more than 59% had dependent children aged up to 24. Among this population, married couples constituted the largest group (68.8%), followed by lone mothers, whose share accounted for 21.4% of the total number of families with children aged up to 24. Lone fathers with dependent children aged up to 24 accounted for a 3.3% share and informal relationships for 6.5%.

In 2021, within the structure of families with dependent children aged up to 24 predominated families with 1 child accounting for more than 51%, those with 2 children accounted for over 39%, those with 3 children accounted for almost 8% and those with 4 or more children accounted for less than 2%.

Rozdział 1. Gospodarstwa domowe

Chapter 1. Households

W NSP 2021 przyjęto koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego. Wykorzystując informacje o liczbie osób mieszkających w mieszkaniu wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych: 1-osobowe; 2 osobowe; 3-osobowe; 4-osobowe; 5 i więcej osobowe.

Należy zaznaczyć, że w spisie z 2011 r. dla wyodrębniania gospodarstw domowych w mieszkaniach stosowane było kryterium ekonomiczne, tj. wspólnego utrzymywania się osób zamieszkujących razem, co oznaczało, że w jednym mieszkaniu mogło być więcej niż jedno gospodarstwo domowe. Jednak dla celów porównań wyników obu spisu dane o liczbie i strukturze gospodarstw domowych z NSP 2011 r. przeliczono w oparciu o kryterium mieszkaniowe.

1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych

1.1. Size and structure of households

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. pokazały, że w dniu 31 marca 2021 r. wyodrębnionych zostało 370,8 tys. gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 31 marca 2011 r. liczba ta zmniejszyła się o 16,7 tys.

W 2021 r. gospodarstwa domowe zamieszkałe w województwie świętokrzyskim stanowiły 3,0% odnotowanych w kraju (w 2011 r. 3,1%).

W okresie międzyspisowym zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych zarówno zamieszkałych w miastach (o 9,1 tys. do 195,8 tys.), jak i na wsi (o 7,6 tys. do 175,0 tys.). W kraju natomiast o ile liczba gospodarstw zamieszkałych w miastach się zmniejszyła (o 1,4%), o tyle zamieszkałych na wsi – zwiększyła się (o 3,1%). Pomimo zmian ilościowych, w 2021 r. nadal większość gospodarstw domowych zamieszkiwała w miastach. W województwie świętokrzyskim było to 52,8% (o 0,1 p.proc. mniej niż w 2011 r.), a w kraju 67,6% (o 1,0 p.proc. mniej niż w 2011 r.).

Tablica 1.
Table 1.

Gospodarstwa domowe i ludność
Households and population

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa domowe Households			Ludność w gospodarstwach domowych Population in households			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in the household	
	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	2011	2021
Ogółem Total	387473	370796	95,7	1262435	1175441	93,1	3,26	3,17
Miasta Urban areas	204909	195843	95,6	570828	531260	93,1	2,79	2,71
Wieś Rural areas	182564	174953	95,8	691607	644181	93,1	3,79	3,68

W 2021 r. w skład gospodarstw domowych wchodziło 1175,4 tys. osób (98,2% ludności województwa świętokrzyskiego), tj. o 87,0 tys. osób mniej niż w 2011 r.

Ludność w gospodarstwach domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim stanowiła 3,1% ludności tworzącej gospodarstwa domowe w skali kraju (w 2011 r. 3,3%).

W okresie międzypisowym w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się zarówno liczba ludności miast w gospodarstwach domowych (o 39,6 tys. do 531,3 tys. osób), jak i ludności wsi (o 47,4 tys. do 644,2 tys. osób). W kraju liczba ludności miast w gospodarstwach domowych zmniejszyła się (o 3,3%), a na wsi zwiększyła się (0,7%).

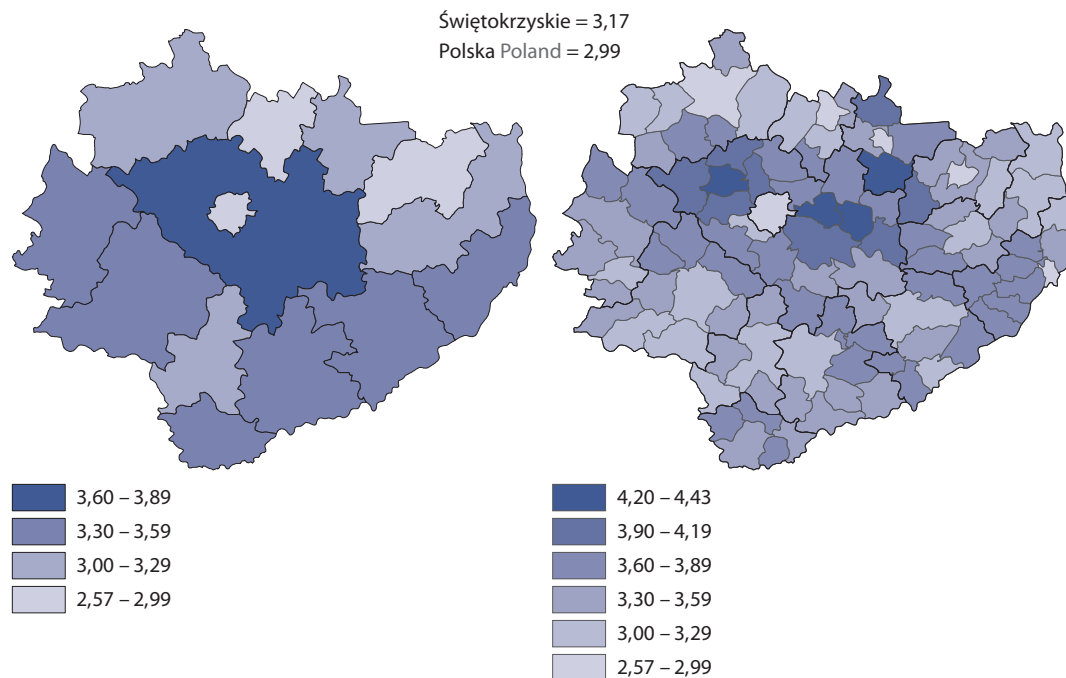
W województwie świętokrzyskim (podobnie jak w kraju) w latach 2011–2021 nieznacznie zmniejszyła się przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych – z 3,26 do 3,17. Tendencja ta dotyczyła zarówno miast, jak i wsi. Na obszarach miejskich przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w 2021 r. wynosiła 2,71 osoby (w 2011 r. – 2,79). Z kolei na obszarach wiejskich przeciętna wielkość gospodarstwa zmniejszyła się do poziomu 3,68 osoby, wobec 3,79 w 2011 r.

Na 14 powiatów (1 powiat grodzki i 13 ziemskich) w 9 przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym była większa niż średnio w województwie. Maksimum odnotowano w powiecie kieleckim (3,89), a minimum – w m. Kielce (2,57).

Na 102 gminy w 85 odnotowano większą niż średnio w województwie liczbę osób w gospodarstwie, przy czym w 9 (tj. w gminach: Bieliny, Górnio, Pawłów, Strawczyn, Daleszyce, Mniów, Łopuszno, Miedziana Góra, Mirzec) przekroczyła ona 4,0 osoby. Maksimum odnotowano w Bielinach (4,43). Najmniejszą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie odnotowano w ośrodkach miejskich: Kielce, Skarżysko-Kamienna, Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice i Sandomierz (od 2,57 do 2,74).

Mapa 1.
Map 1.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.
Average number of persons in the household in 2021

Tablica 2.
Table 2.

Gospodarstwa domowe według liczby osób
Households by number of persons

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Liczba osób w gospodarstwie domowym Number of persons in the household				
			1	2	3	4	5 i więcej 5 and more
w liczbach bezwzględnych in absolute figures							
Ogółem Total	2011	387473	89584	75448	68814	62453	91174
	2021	370796	75170	87051	69868	62369	76338
Miasta Urban areas	2011	204909	54695	47464	42290	32659	27801
	2021	195843	49247	55033	39413	28986	23164
Wieś Rural areas	2011	182564	34889	27984	26524	29794	63373
	2021	174953	25923	32018	30455	33383	53174
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)							
Ogółem Total	2011	100,0	23,1	19,5	17,8	16,1	23,5
	2021	100,0	20,3	23,5	18,8	16,8	20,6
Miasta Urban areas	2011	100,0	26,7	23,2	20,6	15,9	13,6
	2021	100,0	25,1	28,1	20,1	14,8	11,8
Wieś Rural areas	2011	100,0	19,1	15,3	14,5	16,3	34,7
	2021	100,0	14,8	18,3	17,4	19,1	30,4

W latach 2011–2021 znacznie zmniejszyła się liczba najmniejszych i największych gospodarstw domowych – jednoosobowych oraz pięcioosobowych i większych (odpowiednio o 16,1% i 16,3%), przy wyraźnym wzroście liczby gospodarstw dwuosobowych (o 15,4%). Gospodarstw trzyosobowych odnotowano o 1,5% więcej, a czterosobowych o 0,1% mniej.

W efekcie udział gospodarstw jednoosobowych zmniejszył się o 2,8 p.proc. do 20,3% wśród ogółu gospodarstw domowych, a składających się z pięciu i więcej osób zmalał o 2,9 p.proc. do 20,6%.

Zdecydowanie częściej gospodarstwa jednoosobowe występowały w miastach, gdzie ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw tam mieszkających w 2021 r. wyniósł 25,1% (1,6 p.proc. mniej niż w 2011 r.). Z kolei na wsi gospodarstwa jednoosobowe posiadały najniższy (14,8%) udział wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych i w porównaniu z 2011 r. ich odsetek zmniejszył się o 4,3 p.proc.

W miastach gospodarstwa pięcioosobowe i większe stanowiły najmniejszy (11,8%) odsetek wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych i w stosunku do 2011 r. nastąpił spadek ich udziału o 1,8 p.proc. Z kolei na wsi gospodarstwa domowe pięcioosobowe i większe stanowiły nadal najczęściej występujący typ gospodarstw domowych (30,4% ogółu gospodarstw zamieszkałych na terenach wiejskich). Jednak na wsi obserwowany był wyraźniejszy spadek udziału takich gospodarstw – w porównaniu z 2011 r. o 4,3 p.proc.

Zgodnie z wynikami NSP 2021 23,5% gospodarstw domowych składało się z dwóch osób. W ciągu 10 lat ich udział wzrósł o 4,0 p.proc. Gospodarstwa dwuosobowe posiadały najwyższy udział w strukturze

gospodarstw miejskich, który wynosił 28,1% i był wyższy w porównaniu z 2011 r. (o 4,9 p.proc.). Z kolei na wsi gospodarstwa tworzone przez dwie osoby stanowiły 18,3%, a ich udział zwiększył się w porównaniu z 2011 r. o 3,0 p.proc.

Biorąc pod uwagę gospodarstwa domowe składające się z trzech lub czterech osób, to ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wyniósł odpowiednio: 18,8% i 16,8% i w porównaniu z 2011 r. wzrósł kolejno o 1,0 i o 0,7 p.proc.

W miastach odnotowano spadek udziału gospodarstw trzy- i czteroosobowych (odpowiednio o 0,5 i 1,1 p.proc.), a ich udziały w strukturze gospodarstw miejskich wyniosły 20,1% i 14,8%. Z kolei na wsi nastąpił wzrost udziału gospodarstw o tych wielkościach w stosunku do poprzedniego spisu o 2,9 p.proc. w przypadku gospodarstw trzyosobowych, których udział wyniósł 17,4% oraz o 2,8 p.proc. w przypadku tworzone przez cztery osoby, których udział stanowił 19,1% ogółu gospodarstw zamieszkałych na wsi.

W pięciu powiatach odnotowano wyższy niż przeciętnie w województwie (20,3%), udział gospodarstw jednoosobowych, tj. w m. Kielce (28,1%) oraz w powiatach: skarżyskim (23,9%), ostrowieckim (22,7%), a także starachowickim i pińczowskim (po 20,7%). Jednocześnie w m. Kielce oraz powiatach skarżyskim i ostrowieckim odnotowano najmniejszy odsetek gospodarstw pięcioosobowych i większych (odpowiednio: 9,5%, 14,9% i 15,5%).

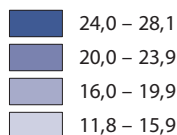
Najmniej gospodarstw jednoosobowych odnotowano w powiatach: kieleckim (11,8%), kazimierskim (16,6%), staszowskim (16,9%) i włoszczowskim (17,6%). Jednocześnie w powiatach kieleckim, kazimierskim i włoszczowskim odnotowano największy odsetek gospodarstw pięcioosobowych i większych (odpowiednio: 32,2%, 29,8% i 26,4%).

Na 102 gminy w 20, gospodarstwa jednoosobowe stanowiły ponad 20,3%, czyli więcej niż przeciętnie w województwie, przy czym maksimum odnotowano w Kielcach (28,1%). W 82 gminach odsetek ten nie przekroczył wartości średniej, w tym w 7 nie przekroczył 10,0%, tj. w gminach: Górnio, Bieliny, Strawczyn, Miedziana Góra, Pawłów, Morawica, Piekoszów.

W 83 gminach odsetek gospodarstw pięcioosobowych i większych ukształtował się powyżej średniej w województwie (20,6%), w tym w 18 gospodarstwa te stanowiły ponad 1/3 – najczęściej w Bielinach (43,7%) i Pawłowie (41,3%). Najmniej tego typu gospodarstw odnotowano w największych ośrodkach miejskich województwa, tj. w: Kielcach, Skarżysku-Kamiennej, Ostrowcu Świętokrzyskim, Starachowicach i Sandomierzu.

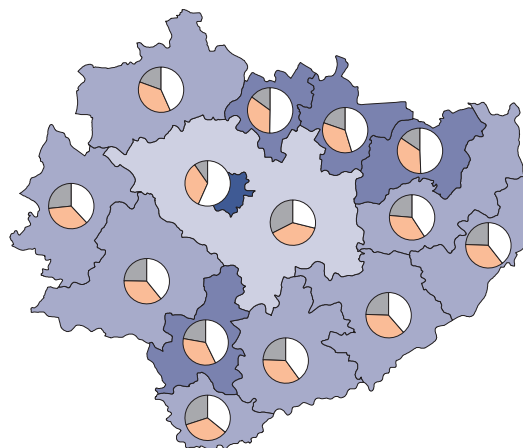
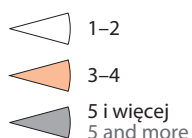
Mapa 2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.
Map 2. Households in 2021

Gospodarstwa domowe jednoosobowe (w %)
One-person households (in %)

Świętokrzyskie = 20,3
Polska Poland = 22,6

Gospodarstwa domowe według liczby osób (w %)
Households by number of persons (in %)

1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego

1.2. Households by generational composition

Pokoleniowe grupy wieku są najbardziej syntetyczną miarą charakteryzującą gospodarstwa domowe pod względem demograficznym. Zwykle stosowany podział wyodrębnia gospodarstwa, w których skład wchodzi osoby młode, w średnim wieku, osoby starsze oraz pozostałe gospodarstwa domowe, w których występują różne połączenia wymienionych grup wieku ludności.

Pokoleniowe grupy wieku - w gospodarstwach domowych wyróżniono grupy pokoleniowe: osoby młode (tj. w wieku 0-29 lat), w średnim wieku (30-59 lat) i starsze (w wieku 60 lat i więcej).

Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego
Table 3. Households by generational composition

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Liczba osób w gospodarstwie domowym Number of persons in the household						
			wy- łącznie młode only young	wyłacz- nie w średnim wieku only mid- dle aged	wy- łącznie starsze only elderly	młode i w śred- nim wieku young and middle aged	młode young	w wieku średnim middle aged	młode i w śred- nim wieku young and mid- dle aged
z osobami starszymi with elderly persons									
w liczbach bezwzględnych in absolute figures									
Ogółem Total	2011	387473	19167	52894	65145	121104	8383	45582	75198
	2021	370796	6846	41461	88278	97395	6523	58797	71496
Miasta Urban areas	2011	204909	12614	33413	38742	67168	4730	23629	24613
	2021	195843	5257	26436	55899	49831	3423	31628	23369
Wieś Rural areas	2011	182564	6553	19481	26403	53936	3653	21953	50585
	2021	174953	1589	15025	32379	47564	3100	27169	48127
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)									
Ogółem Total	2011	100,0	4,9	13,7	16,8	31,3	2,2	11,8	19,4
	2021	100,0	1,8	11,2	23,8	26,3	1,8	15,9	19,3
Miasta Urban areas	2011	100,0	6,2	16,3	18,9	32,8	2,3	11,5	12,0
	2021	100,0	2,7	13,5	28,5	25,4	1,7	16,1	11,9
Wieś Rural areas	2011	100,0	3,6	10,7	14,5	29,5	2,0	12,0	27,7
	2021	100,0	0,9	8,6	18,5	27,2	1,8	15,5	27,5

W okresie międzypisowym nastąpiły istotne zmiany w strukturze gospodarstw domowych według grup pokoleniowych. W 2021 r. największy odsetek gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim (w kraju podobnie) stanowiły gospodarstwa, w których skład wchodziła osoba starsza (36,9%). Analiza danych pokazała wzrost udziału takich gospodarstw w stosunku do 2011 r. o 3,6 p.proc. Więcej gospodarstw domowych, w których skład wchodziła osoba starsza mieszkało na wsi (78,4 tys.) niż w miastach (58,4 tys.). Ponadto odsetek takich gospodarstw był zdecydowanie wyższy na wsi niż miastach. Na wsi udział tego typu gospodarstw domowych wyniósł 44,8% (o 3,1 p.proc. więcej niż w 2011 r.), podczas gdy w miastach stanowiły one 29,8% ogółu zamieszkałych tam gospodarstw domowych (o 3,9 p.proc. więcej). Udziały odnotowane w województwie świętokrzyskim były wyższe niż przeciętnie w kraju, gdzie w 2021 r. tego typu gospodarstwa stanowiły 30,1% (o 2,1 p.proc. więcej niż w 2011 r.), przy czym na wsi – 40,1% (o 2,9 p.proc. więcej), a w miastach – 25,2% (o 1,6 p.proc. więcej). W województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe z osobą starszą w składzie były najczęstszym typem gospodarstw domowych zarówno na wsi, jak i w miastach, podczas gdy w kraju – na wsi.

Podobnie jak w kraju drugą co do wielkości grupą w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku były gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku. Stanowiły one 26,3% gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim, przy czym na wsi ich udział był wyższy niż w miastach (o 27,2%, wobec 25,4%). W porównaniu z 2011 r. odnotowano jednak spadek udziału tego typu gospodarstw domowych o 5,0 p.proc. Spadek ten był widoczny zarówno na wsi, jak i w miastach (o 2,3 p.proc., wobec 7,4 p.proc.). W kraju udział wskazanych gospodarstw zmniejszył się o 4,0 p.proc. do 29,5%, przy czym na wsi zmalał o 2,0 p.proc. do 32,6%, a w miastach – o 5,0 p.proc. do 28,0%. Po gospodarstwach z udziałem osoby starszej był to drugi co do częstości występowania typ gospodarstw w województwie świętokrzyskim na wsi (w miastach – trzeci). W kraju natomiast był to najczęściej występujący typ gospodarstw domowych w miastach.

Analizując z kolei gospodarstwa domowe, w których skład wchodzi osoby należące wyłącznie do określonej grupy wieku (tj. wyłącznie młode, w średnim wieku, starsze) zauważa się wyraźny wzrost – o 7,0 p.proc. w porównaniu z 2011 r. do 23,8% – udziału gospodarstw domowych osób wyłącznie starszych (w kraju – wzrost o 6,3 p.proc. do 22,3%). Gospodarstwa tworzone przez wyłącznie starsze osoby stanowiły trzecią co wielkości grupę w strukturze gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim według pokoleniowych grup wieku. Wzrost udziału gospodarstw domowych osób wyłącznie starszych był szczególnie widoczny w miastach – o 9,6 p.proc. do 28,5% (na wsi – o 4,0 p.proc. do 18,5%). W kraju odsetek takich gospodarstw zwiększył się w miastach o 7,5 p.proc. do 25,4%, a na wsi – o 3,9 p.proc. do 15,7%. Zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim był to drugi co do częstości występowania (po gospodarstwach z udziałem osoby starszej) typ gospodarstw domowych w miastach, a na wsi – trzeci.

Gospodarstwa tworzone przez osoby wyłącznie w średnim wieku stanowiły 11,2% ogółu gospodarstw i w porównaniu z 2011 r. ich udział zmniejszył się o 2,5 p.proc. (w kraju – spadek o 1,4 p.proc. do 14,2%). Udział tego typu gospodarstw zmniejszył się zarówno w miastach o 2,8 p.proc. do 13,5%, jak i na wsi – o 2,1 p.proc. do 8,6% (w kraju odnotowano spadek – w miastach o 1,3 p.proc. do 16,2%, a na wsi o 1,6 p.proc. do 10,0%).

W 2021 r. najmniejszy odsetek (1,8%) gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim stanowiły gospodarstwa, w których skład wchodziły wyłącznie młode osoby. Analiza danych pokazała spadek udziału takich gospodarstw w stosunku do 2011 r. o 3,1 p.proc. Ponadto ich odsetek był zdecydowanie niższy na wsi niż miastach. Na wsi udział tego typu gospodarstw domowych wyniósł 0,9% (o 2,7 p.proc. mniej niż w 2011 r.), podczas gdy w miastach stanowiły one 2,7% ogółu gospodarstw domowych (o 3,5 p.proc. mniej). Udziały odnotowane w województwie świętokrzyskim były niższe niż przeciętnie w kraju, gdzie w 2021 r. tego typu gospodarstwa stanowiły 4,0% (o 2,9 p.proc. mniej niż w 2011 r.), przy czym na wsi – 1,6% (o 3,0 p.proc. mniej), a w miastach – 5,1% (o 2,8 p.proc. mniej). Zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi w składzie były najrzadziej występującym typem gospodarstw domowych tak na wsi, jak i w miastach.

Prawidłowości odnotowane w skali województwa znalazły odzwierciedlenie w strukturze gospodarstw domowych według składu pokoleniowego zarówno na poziomie powiatów, jak i gmin.

W każdym z 14 powiatów województwa świętokrzyskiego w strukturze pokoleniowej gospodarstw domowych dominowały gospodarstwa z udziałem osoby starszej, przy czym w 10 powiatach – powyżej średniej w województwie (36,9%). Maksimum odnotowano w powiecie kazimierskim (49,7%), a minimum w mieście na prawach powiatu Kielce (25,9%). Udział gospodarstw z osobami młodymi i w średnim wieku w składzie w 3 powiatach przekroczył średnią w województwie (26,3%); maksimum odnotowano w powiecie kieleckim (33,3%), a minimum – w kazimierskim (20,5%). Odsetek gospodarstw tworzonych wyłącznie przez starsze osoby w 6 powiatach przekroczył średnią w województwie (23,8%); maksimum wystąpiło w powiecie skarżyskim (29,1%), a minimum – w kieleckim (15,0%). Udział gospodarstw z wyłącznie młodymi osobami w składzie przekroczył średnią w województwie (1,8%) jedynie w m. Kielce (4,2%), a minimum odnotowano w powiecie w kieleckim (0,8%).

Na tle obszarów miejskich w powiatach, jak również poszczególnych ośrodków miejskich wyróżniło się miasto na prawach powiatu Kielce, gdzie odnotowano minimum w przypadku gospodarstw, w których skład wchodziła osoba starsza (25,9%) oraz maksimum w przypadku gospodarstw tworzonych wyłącznie przez młode osoby (4,2%). W powiatach ziemskich odsetek gospodarstw z udziałem osoby starszej ukształtował się powyżej średniej dla miast w województwie – wynoszącej 29,8%, a gospodarstw tworzonych przez osoby wyłącznie młode – poniżej średniej (2,7%).

Biorąc pod uwagę obszary wiejskie w 8 powiatach odnotowano przewyższający średni poziom dla wsi w województwie (44,8%) odsetek gospodarstw z udziałem osoby starszej. Gospodarstwa te stanowiły ponad 50% w powiatach kazimierskim (53,1%) i sandomierskim (51,4%). Minimum odnotowano natomiast w powiecie koneckim (39,8%). Jedynie w 3 powiatach odnotowano wyższy niż przeciętnie na wsi (0,9%) odsetek gospodarstw domowych tworzonych wyłącznie przez młode osoby, tj. w powiatach: pińczowskim (1,2%), opatowskim (1,1%) i staszowskim (1,0%). Najmniejszy odsetek tego typu gospodarstwa stanowiły w powiecie sandomierskim (0,7%).

Na 102 gminy mniejszy niż przeciętnie w województwie odsetek gospodarstw z udziałem osoby starszej (36,9%) odnotowano jedynie w 15 gminach, natomiast w 14 gminach gospodarstwa te stanowiły ponad 50% w strukturze gospodarstw domowych według składu pokoleniowego (najwięcej w Czarnocinie i Waśniowie, tj. 56,7% i 56,3%).

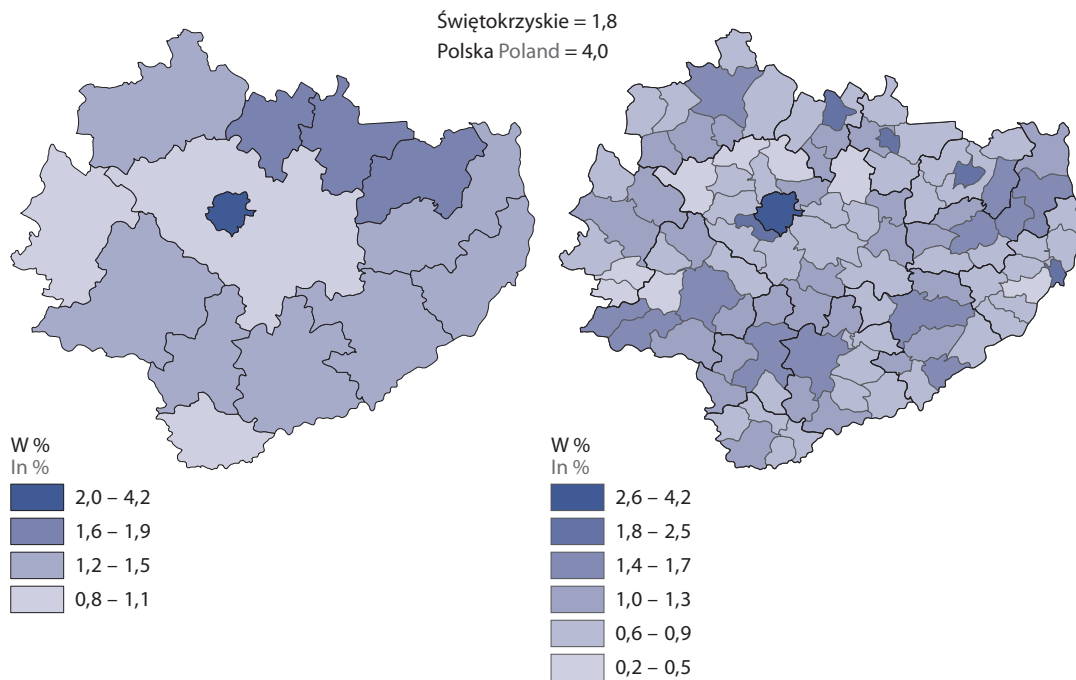
W 72 gminach odnotowano niższy niż średni w województwie udział gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby starsze (23,8%), natomiast w 21 gminach gospodarstwa te stanowiły co najmniej 25,0% (najwięcej w Skarżysku-Kamiennej i Radkowie – po 32,1%, Starachowicach 31,3% i Ostrowcu Świętokrzyskim 30,7%).

Wyższy niż średnio w województwie udział gospodarstw tworzonych wyłącznie przez młode osoby (1,8%) odnotowano jedynie w 6 gminach (Kielce 4,2%, Sandomierz 2,3%, Nowiny 2,3%, Starachowice 2,1% oraz Skarżysko-Kamienna i Ostrowiec Świętokrzyski po 1,9%). W 55 gminach gospodarstwa te stanowiły poniżej 1,0% (najmniej w Mniowie 0,2% i Samborcu 0,4%).

Udział gospodarstw tworzonych przez osoby młode i w średnim wieku przekroczył przeciętny stan w województwie (26,3%) w 40 gminach. Co najmniej $\frac{1}{3}$ gospodarstwa te stanowiły w 9 gminach (najwięcej w: Morawicy 42,4%, Górnicy 38,8% i Piekoszowie 38,7%), natomiast nie więcej niż $\frac{1}{5}$ – w 10 (najmniej w Opatowcu – 15,3%).

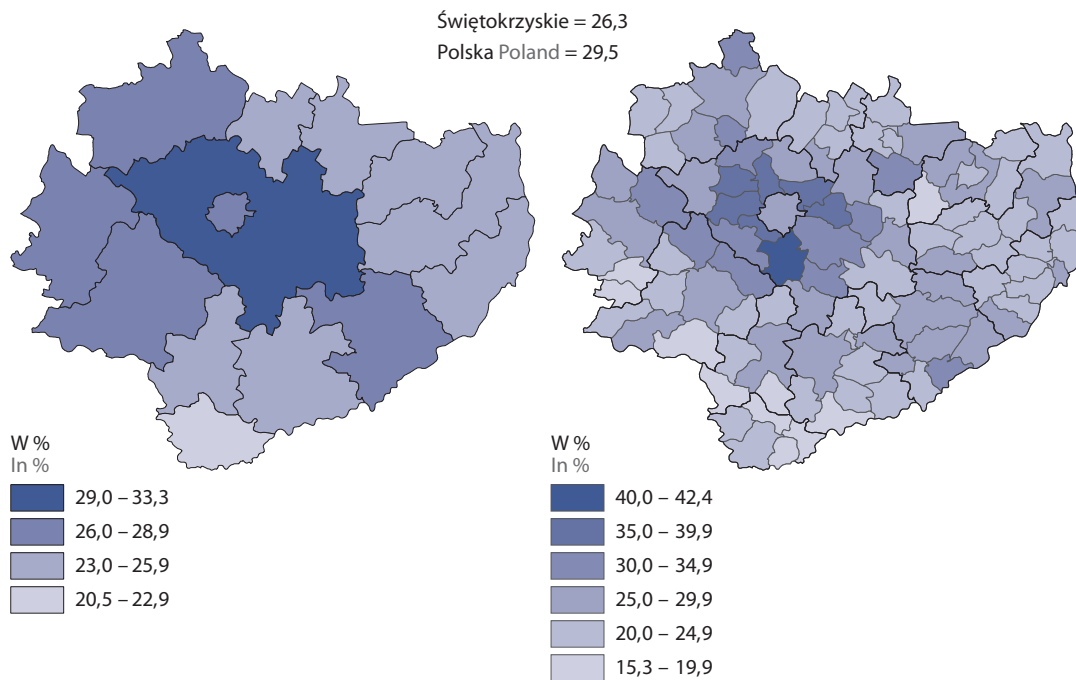
Mapa 3.
Map 3.

Gospodarstwa domowe z osobami wyłącznie młodymi w 2021 r.
Households with only young persons in 2021

Mapa 4.
Map 4.

Gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku w 2021 r.
Households with young and middle aged persons in 2021

1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego

1.3. Households by family composition

Wykorzystując informacje o pozycji osoby w gospodarstwie domowym, liczbie osób w gospodarstwie oraz liczbie i wieku dzieci w rodzinie – wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

1. Rodzinne gospodarstwa domowe: jednorodzinne; dwurodzinne; trzy i więcej rodzinne.
2. Nierodzinne gospodarstwa domowe – jednoosobowe; wieloosobowe. Gospodarstwa nierodzinne składają się z jednej lub większej liczby osób, w tym także spokrewnionych ze sobą, ale nie tworzących rodziny.

Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.
Table 4. Households by family composition in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Gospodarstwa domowe Households				
		rodzinne family households				nierodzinne non-family households
		razem total	jednorodzinne one-family	dwurodzinne two-family	trzy i więcej rodzinne three or more family	
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	370796	282351	229153	47044	6154	88445
Miasta Urban areas	195843	138359	121642	14946	1771	57484
Wieś Rural areas	174953	143992	107511	32098	4383	30961
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	76,1	61,8	12,7	1,7	23,9
Miasta Urban areas	100,0	70,6	62,1	7,6	0,9	29,4
Wieś Rural areas	100,0	82,3	61,5	18,3	2,5	17,7

W 2021 r. spośród ogółu gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim 282,4 tys. (tj. 76,1%) było tworzonych przez co najmniej jedną rodzinę. Udział gospodarstw rodzinnych był zdecydowanie wyższy na wsi stanowiąc 82,3% ogółu gospodarstw tam zamieszkałych, natomiast w miastach udział takich gospodarstw był o 11,7 p.proc. mniejszy i wyniósł 70,6%. Odnotowane prawidłowości były zbieżne z występującymi w kraju, gdzie udział gospodarstw rodzinnych wyniósł 72,5%, przy czym na wsi osiągnął 83,2%, a w miastach 67,3%.

Wśród ogółu gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim najczęściej występowały gospodarstwa domowe jednorodzinne, które stanowiły 61,8%, przy czym ich udział był większy w miastach (62,1%) niż na wsi (61,5%). Gospodarstwa domowe dwurodzinne stanowiły 12,7%, a ich udział był wyższy na wsi (18,3%) niż w miastach (7,6%). Gospodarstwa składające się z trzech i większej liczby rodzin występowały stosunkowo rzadko (stanowiąc 1,7% ogółu gospodarstw domowych). Podobnie jak gospodarstwa dwurodzinne, gospodarstwa tego typu częściej notowano na wsi (2,5%) niż w miastach (0,9%).

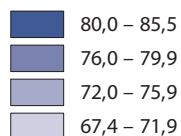
W grupie gospodarstw rodzinnych dominowały gospodarstwa jednorodzinne (81,2%), przy czym ich wyższy odsetek odnotowano wśród gospodarstw rodzinnych zamieszkałych w miastach niż na wsi (87,9%, wobec 74,7%). Gospodarstwa dwurodzinne stanowiły 16,7% gospodarstw rodzinnych, a ich udział na wsi był ponad dwukrotnie większy niż w miastach (22,3%, wobec 10,8%). Gospodarstwa składające się z trzech i większej liczby rodzin były nieliczne i niemal trzykrotnie częściej występowały na wsi niż w miastach (3,0%, wobec 1,3%).

Zbiorowość gospodarstw domowych nierodzinnych liczyła 88,4 tys., co stanowiło 23,9% ogółu gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim. W 2021 r. wśród ogółu gospodarstw domowych zamieszkałych w miastach prawie co trzecie gospodarstwo było nierodzinne, natomiast na wsi – blisko co szóste.

Wśród gospodarstw domowych nierodzinnych 85,0% stanowiły gospodarstwa jednoosobowe, przy czym wyższy odsetek odnotowano wśród gospodarstw w miastach niż na wsi (85,7%, wobec 83,7%). W efekcie gospodarstwa nierodzinne wieloosobowe miały wyższy udział na wsi niż w miastach (16,3%, wobec 14,3%).

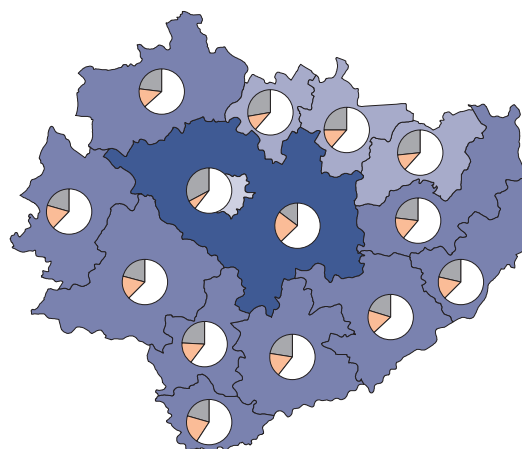
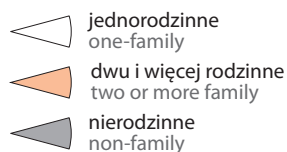
Mapa 5. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.
Map 5. Households by family composition in 2021

Gospodarstwa domowe rodzinne (w %)
Family households (in %)

Świętokrzyskie = 76,1
Polska Poland = 72,5

Gospodarstwa domowe (w %):
Households (in %):

Struktura gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim według stanu rodzinnego w ujęciu terytorialnym nie odbiegała znacząco od ogólnych trendów.

W każdym z 14 powiatów województwa świętokrzyskiego wśród ogółu zamieszkujących go gospodarstw domowych dominowały gospodarstwa rodzinne, przy czym największy ich udział odnotowano w powiecie kieleckim (85,5%), a najmniejszy – w m. Kielce (67,4%). W pozostałych powiatach udział gospodarstw rodzinnych wahał się od 72,4% do 79,8%. Wśród ogółu gospodarstw domowych dominowały gospodarstwa jednorodzinne, przy czym maksimum odnotowano w powiecie koneckim (63,5%), a minimum – w kazimierskim (59,2%). Ponad 20% gospodarstwa wielorodzinne stanowiły w powiatach kieleckim (22,6%) i kazimierskim (20,4%), natomiast najmniej odnotowano ich w m. Kielce (6,8%).

Na 102 gminy funkcjonujące w województwie świętokrzyskim, w 85 odnotowano udział rodzinnych gospodarstw domowych wyższy niż przeciętnie w województwie (76,1%), w tym najwyższy w gminach: Górno (90,5%), Bieliny (90,4%), Strawczyn (89,3%), Miedziana Góra (89,3%) i Pawłów (88,8%). W 16 gminach udział rodzinnych gospodarstw domowych nie osiągnął średniej, przy czym najniższe wartości, poza m. Kielce (67,4%), odnotowano w gminach: Skarżysko Kamienna (69,2%), Starachowice (69,7%), Ostrowiec Świętokrzyski (70,4%). W Suchedniowie udział gospodarstw rodzinnych ukształtował się na poziomie średnim, tj. 76,1%. Choć we wszystkich gminach w strukturze gospodarstw domowych ogółem

dominowały gospodarstwa jednorodzinne, to zwraca uwagę wysoki odsetek (ponad 25%) gospodarstw wielorodzinnych w 9 gmiach, tj.: Bieliny, Górnio, Mirzec, Waśniów, Pawłów, Daleszyce, Mniów, Strawczyn, Łagów (od 29,7% do 25,2%).

1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej

1.4. Households with elderly persons aged 60 and more

W 2021 r. zbiorowość gospodarstw domowych zamieszkałych w województwie świętokrzyskim tworzonych z udziałem osób w wieku 60 lat i więcej liczyła 225,1 tys., tj. 60,7% ogółu gospodarstw domowych. Analiza danych pokazała wzrost udziału takich gospodarstw w stosunku do 2011 r. o 10,6 p.proc.

Więcej gospodarstw domowych, w których skład wchodziła osoba starsza mieszkało w miastach (114,3 tys.) niż na wsi (110,8 tys.).

Choć odsetek gospodarstw domowych z udziałem osób w wieku 60 lat i więcej był niższy w miastach niż na wsi, to odnotowana w okresie międzypisowym skala wzrostu była blisko dwukrotnie większa w miastach niż na wsi (13,6 p.proc., wobec 7,1 p.proc.). W efekcie w miastach udział tego typu gospodarstw domowych wyniósł 58,4%, podczas gdy na wsi stanowiły one 63,3% ogółu zamieszkałych tam gospodarstw domowych. Udziały odnotowane w województwie świętokrzyskim były wyższe niż przeciętnie w kraju, gdzie w 2021 r. tego typu gospodarstwa stanowiły 52,3% (o 8,3 p.proc. więcej niż w 2011 r.), przy czym w miastach – 50,6% (o 9,0 p.proc. więcej) a na wsi – 55,8% (o 6,7 p.proc. więcej).

Tablica 5.

Table 5.

Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej

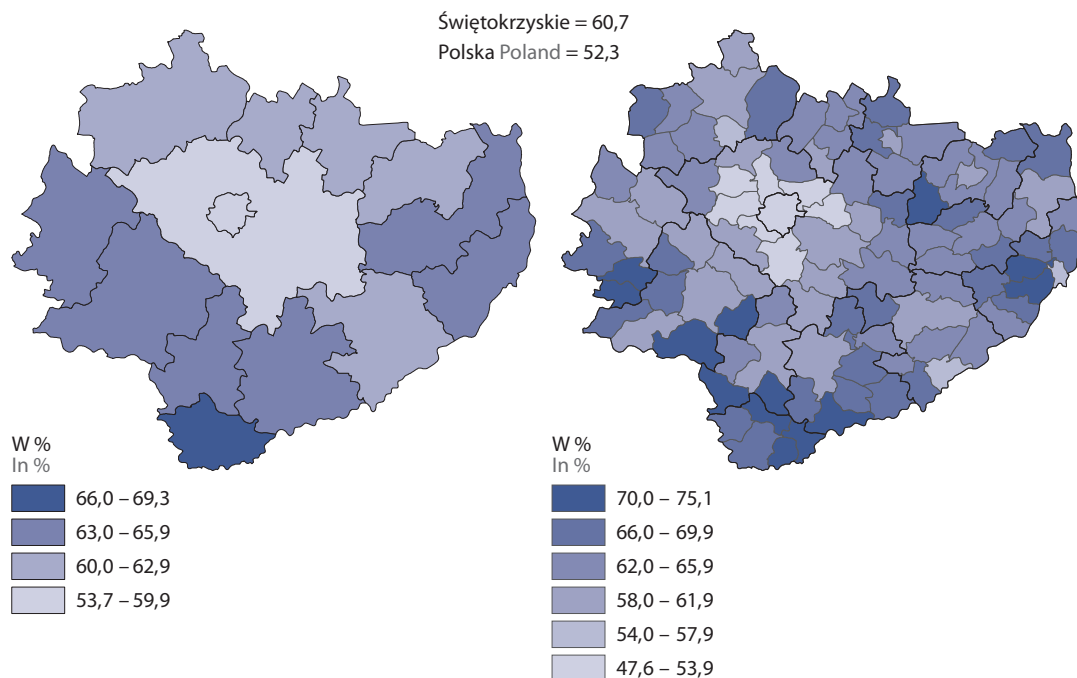
Households with persons aged 60 and more

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	387473	204909	182564	370796	195843	174953
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	193165	113195	79970	145702	81524	64178
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	194308	91714	102594	225094	114319	110775
struktura pionowa (w %) vertical structure (in %)						
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	49,9	55,2	43,8	39,3	41,6	36,7
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	50,1	44,8	56,2	60,7	58,4	63,3
z 1 osobą with one person	32,1	28,9	35,7	34,2	33,5	35,0
z 2 osobami with two persons	17,2	15,4	19,2	24,4	23,2	25,6
z 3 osobami i więcej with three and more persons	0,9	0,5	1,4	2,1	1,6	2,7

Podobnie jak w 2011 r., tak i w 2021 r. najczęściej w skład gospodarstwa domowego wchodziła jedna osoba będąca w wieku 60 lat i więcej. W 2021 r. gospodarstwa takie stanowiły 34,2% ogółu gospodarstw domowych, wobec w 2011 r. 32,1%. Udział gospodarstw domowych z dwiema osobami starszymi w 2021 r. wynosił 24,4% i był wyższy niż w 2011 r. o 7,2 p.proc. Najniższy odsetek (2,1%) stanowiły gospodarstwa, w których skład wchodziło 3 i więcej osób w wieku 60 lat i więcej (w 2011 r. – 0,9%).

Na 14 powiatów w 12 udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej ukształtował się powyżej przeciętnego w województwie (60,7%), przy czym najwyższy odnotowano w powiatach: kazimierskim (69,3%), buskim i pińczowskim (po 65,0%). Niższy odsetek niż średnio w województwie odnotowano w m. Kielce (53,7%) i powiecie kieleckim (57,4%).

Mapa 6. Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.
Map 6. Households with persons aged 60 and more in 2021

W 78 spośród 102 gmin funkcjonujących w województwie świętokrzyskim udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej był wyższy niż przeciętnie w województwie (60,7%), w tym w 13 gminach osiągnął ponad 70% (najwięcej – w gminach Czarnocin i Opatowiec po 75,1% oraz Nowy Korczyn 73,0%). W Ożarowie udział tego typu gospodarstw ukształtował się na poziomie średnim, tj. 60,7%. W 23 gminach udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej był niższy niż średni w województwie, przy czym najniższe wartości odnotowano w gminach: Morawica (47,6%), Nowiny (49,8%), Masłów (51,6%) i Piekoszów (52,0%).

Rozdział 2. Rodziny

Chapter 2. Families

W NSP 2021 wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnione zostały rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

Rodzina biologiczna (nuklearna) definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (osoby w związkach niesformalizowanych) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Zgodnie z powyższą definicją wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, związki niesformalizowane bez dzieci, związki niesformalizowane z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. W poprzednich spisach pozycja ta w stosowanej w statystyce typologii rodzin była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

Rodzina pełna to oboje rodziców z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast rodzina niepełna to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Jako dziecko określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko w wieku 0-24 lata, które nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

2.1. Typy rodzin

2.1. Types of families

Według wyników NSP w dniu 31 marca 2021 r. w województwie świętokrzyskim zamieszkiwało 342,5 tys. rodzin. Oznacza to, że zatrzymany został obserwowany w poprzednich spisach powszechnych (m.in. z lat 2002 i 2011) wzrost ich liczby. W ciągu minionej dekady liczba rodzin w świętokrzyskim zmniejszyła się o 24,4 tys., tj. o 6,6%. Spadek ten był przy tym wyraźnie większy niż w skali kraju, gdzie wyniósł 3,2%.

Liczba rodzin szybciej malała na obszarach miejskich, co było w znacznym stopniu konsekwencją przemieszczeń ludności z Kielc do okolicznych gmin. W 2021 r. w miastach województwa świętokrzyskiego odnotowano o 8,4% mniej rodzin niż dziesięć lat wcześniej, podczas gdy na wsi spadek w tym okresie wyniósł 5,1%.

Biorąc pod uwagę typy rodzin należy zauważyć, że w porównaniu z wynikami NSP 2011 r. znacznie obniżyła się liczba małżeństw (zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci). W 2021 r. było ich 238,1 tys., tj. 69,5% ogółu rodzin (w 2011 r. odpowiednio 280,3 tys., co stanowiło 76,4% ogółu rodzin). Równocześnie dynamicznie (ponad czterokrotnie) wzrosła liczba par pozostających w związkach niesformalizowanych. W 2021 r. odnotowano ich 19,3 tys. wobec 4,6 tys. w 2011 r. Pomimo dużego wzrostu liczebności związki te stanowiły nadal nieznaczny udział w strukturze rodzin według typów (niepełna 6%). Dla porównania w 2011 r. rodziny tego typu stanowiły niewiele ponad 1%. Obserwowane w okresie międzyspisowym zmiany w strukturze rodzin mogą wynikać m.in. ze zmniejszającej się liczby zawieranych małżeństw na korzyść pozostawania w związkach niesformalizowanych oraz większej niż w poprzedniej dekadzie liczby rozwodów.

Wśród par pozostających w związkach małżeńskich większe zmiany dotyczyły małżeństw z dziećmi. Pomimo spadku ich liczby, grupa ta pozostawała w dalszym ciągu najczęściej spotykanym typem rodziny w województwie świętokrzyskim. W 2021 r. małżeństw z dziećmi było 156,2 tys. i stanowiły 45,6% ogółu rodzin. Ich liczba w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 31,8 tys. (16,9%). Większy spadek dotyczył przy tym rodzin zamieszkałych w miastach (o 22,0%). Na wsi liczba małżeństw z dziećmi zmniejszyła się w ciągu dziesięciu lat o 13,3%. W latach 2011-2021 obserwowany był również spadek liczby małżeństw bez dzieci. Obniżyła się ona o 11,2% i w 2021 r. wyniosła 81,9 tys. Podobnie jak w przypadku małżeństw z dziećmi większy spadek dotyczył miast (o 14,2% wobec 8,1% na wsi).

Na przestrzeni dziesięciu lat wystąpił znaczny wzrost liczby związków niesformalizowanych. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim było ich 19,3 tys. (w 2011 r. – 4,6 tys.). Większość par niesformalizowanych (53,8% ogółu) zamieszkiwała w miastach. W ciągu dekady ich liczba wzrosła prawie trzyipółkrotnie i osiągnęła 10,4 tys. Jeszcze większy wzrost związków tego typu odnotowano na wsi (pięćipółkrotnie). W 2021 r. na obszarach wiejskich mieszkało 8,9 tys. par pozostających w związkach niesformalizowanych.

Ponad 66% związków niesformalizowanych to pary z dziećmi, przy czym wyższy ich udział odnotowano na wsi, gdzie stanowiły 71,3% zamieszkałych tam par niesformalizowanych. Dla porównania w miastach partnerzy z dziećmi stanowili 61,9% par pozostających w związkach niesformalizowanych.

Tablica 6.
Table 6.

Rodziny według typów i miejsca zamieszkania
Families by types and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Małżeństwa Marriages		Związki niesformalizowane* Informal relationships*		Matki z dziećmi Lone moth- ers with children	Ojcowie z dziećmi Lone fa- thers with children
			bez dzieci without children	z dziećmi with children	bez dzieci without children	z dziećmi with children		
w liczbach bezwzględnych in absolute figures								
Ogółem Total	2011	366900	92272	188002	1900	2747	72001	9978
	2021	342519	81940	156169	6497	12774	73264	11875
Miasta Urban areas	2011	171504	47270	78804	1329	1708	37434	4960
	2021	157129	40580	61494	3944	6421	38797	5893
Wieś Rural areas	2011	195396	45002	109198	571	1039	34567	5018
	2021	185390	41360	94675	2553	6353	34467	5982
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)								
Ogółem Total	2011	100,0	25,1	51,2	0,5	0,7	19,6	2,7
	2021	100,0	23,9	45,6	1,9	3,7	21,4	3,5
Miasta Urban areas	2011	100,0	27,6	45,9	0,8	1,0	21,8	2,9
	2021	100,0	25,8	39,1	2,5	4,1	24,7	3,8
Wieś Rural areas	2011	100,0	23,0	55,9	0,3	0,5	17,7	2,6
	2021	100,0	22,3	51,1	1,4	3,4	18,6	3,2
2011=100								
Ogółem Total		93,4	88,8	83,1	341,9	465,0	101,8	119,0
Miasta Urban areas		91,6	85,8	78,0	296,8	375,9	103,6	118,8
Wieś Rural areas		94,9	91,9	86,7	447,1	611,5	99,7	119,2

* W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

* In the 2021 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Kolejnym typem rodzin, których liczba zwiększyła się w odniesieniu do wyników spisu z 2011 r. (o 3,2 tys., tj. o 3,9%), są rodziny niepełne (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi). W 2021 r. wyodrębniono ich 85,1

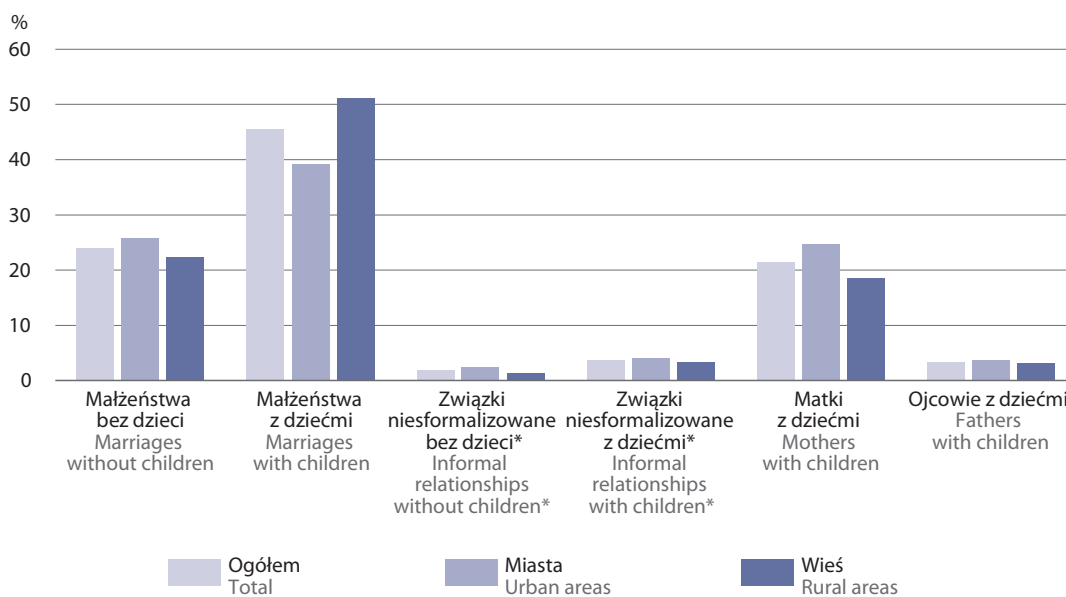
tys., co oznacza, że prawie co czwarta rodzina w świętokrzyskim była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi. Ponad połowa rodzin niepełnych (52,5%) mieszkała w miastach. W porównaniu z 2011 r. odsetek ten zwiększył się o 0,8 p.proc.

Podobnie jak przed dziesięcioma laty zdecydowaną większość rodzin niepełnych stanowiły samotne matki (86,1% ogółu wobec 87,8% w 2011 r.). Ich liczba zwiększyła się o 1,8%, przy czym wzrost odnotowano jedynie w miastach (o 3,6%). Na wsi liczba samotnych matek zmniejszyła się w tym okresie o 0,3%.

Należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost liczby ojców samodzielnie wychowujących dzieci. W 2021 r. wyniosła ona 11,9 tys. (wzrost o 19,0% w odniesieniu do 2011 r.). Liczba ojców samotnie wychowujących dzieci rosła szybko niezależnie od miejsca zamieszkania. W miastach było ich o 18,8% więcej niż w 2011 r., a na wsi o 19,2%. Pomimo dużego wzrostu w dalszym ciągu jest to najmniej liczny typ rodziny w województwie świętokrzyskim. W 2021 r. ojcowie z dziećmi stanowili 3,5% ogółu rodzin.

Wykres 1. Rodziny według typów i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 1. Families by types and place of residence in 2021

* W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

* In the 2021 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Ważnym elementem analizy rodzin jest określenie występowania poszczególnych typów rodzin w ujęciu terytorialnym. Według wyników spisu w 2021 r. najwięcej rodzin zamieszkiwało w najludniejszych powiatach – kieleckim i w mieście Kielce, na które przypadało odpowiednio 17,4% i 15,7% ogółu rodzin w województwie. Ich najmniejszy udział odnotowano natomiast w powiatach kazimierskim (2,7%) i pińczowskim (3,2%).

Według wyników NSP 2021 r. w województwie świętokrzyskim 25,8% rodzin nie posiadało dzieci. Na przestrzeni dziesięciu lat udział ten zwiększył się o 0,1 p.proc. (w kraju wzrost w analogicznym okresie był większy – z 25,9% do 26,6%). Rodziny nieposiadające dzieci stanowiły 28,3% rodzin zamieszkałych w miastach. Na wsi ich udział był mniejszy i wyniósł 23,7%.

Stosunkowo najwięcej rodzin bez dzieci odnotowano w powiecie ostrowieckim. Na terenie tego powiatu rodziny bez dzieci stanowiły 29,1% ogółu. Na kolejnych miejscach pod tym względem znalazły się powiaty miasto Kielce (28,2%) oraz skarżyski (27,8%). Podobnie jak w 2011 r. najmniejszy odsetek rodzin bez dzieci wystąpił natomiast w powiecie kieleckim (21,9%), a niski był także w kazimierskim (23,7%) i sandomierskim (24,9%).

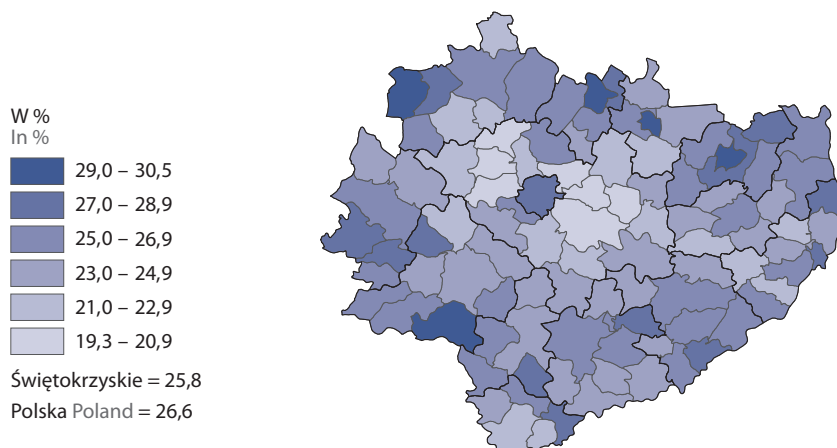
W przekroju gmin relatywnie najczęściej rodziny bez dzieci występowały w Ostrowcu Świętokrzyskim (30,5%), a także w Starachowicach (30,3%) i Fałkowie (29,7%). W trzech gminach odsetek rodzin bez dzieci kształtował się poniżej 20%. Były to: Mniów (19,3%), Strawczyn (19,4%) i Daleszyce (19,9%).

Mapa 7.

Map 7.

Udział rodzin bez dzieci w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.

Share of families without children in the total number of families in 2021

We wszystkich powiatach w strukturze rodzin zdecydowaną większość stanowiły małżeństwa. Ich najwyższy udział wystąpił w powiatach: włoszczowskim (75,3%), kieleckim (74,0%) i staszowskim (73,3%). Na przeciwnym biegunie znalazły się natomiast: skarżyski (62,2%), miasto Kielce (64,1%) i ostrowiecki (65,9%). Skarżyski i ostrowiecki charakteryzowały się nie tylko niskim udziałem małżeństw, ale również największym spadkiem tego wskaźnika w porównaniu z 2011 r. W skarżyskim udział małżeństw w strukturze rodzin ogółem na przestrzeni dziesięciu lat obniżył się o 9,8 p.proc., a w ostrowieckim – o 8,9 p.proc. Najwolniej odsetek małżeństw malał natomiast w kazimierskim i kieleckim (po 5,2 p.proc.).

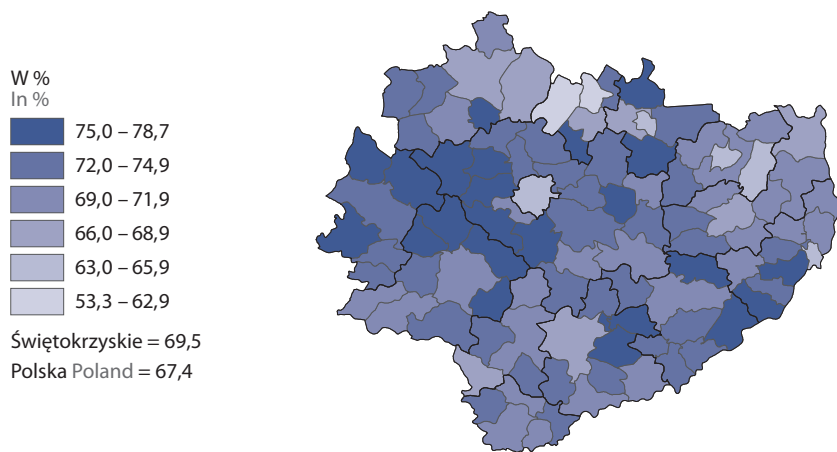
W przekroju gmin najwyższym udziałem małżeństw charakteryzowały się: Osiek (78,7%), Sobków (78,3%) i Oksa (78,1%). Najmniejszy był on natomiast w gminach położonych na północy województwa, takich jak: Bliżyn (53,3%), Skarżysko-Kamienna (59,6%) i Starachowice (63,4%).

Mapa 8.

Map 8.

Udział małżeństw w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.

Share of marriages in the total number of families in 2021

Więcej związków niesformalizowanych funkcjonowało na północy województwa. Ich najwyższy udział w strukturze rodzin wystąpił w powiecie skarżyskim (9,5%). Wyższy niż średnio w województwie odsetek związków niesformalizowanych odnotowano również w: mieście Kielce (6,9%), starachowickim (6,6%) i ostrowieckim (5,8%). Skarżyski, starachowicki oraz miasto Kielce to również powiaty o najwyższym wzroście tego wskaźnika w porównaniu z 2011 r. (odpowiednio o 7,9 p.proc., 5,0 p.proc. i 4,9 p.proc.). Najmniejszy udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem wystąpił we włoszczowskim (3,8%) i kazimierskim (4,0%).

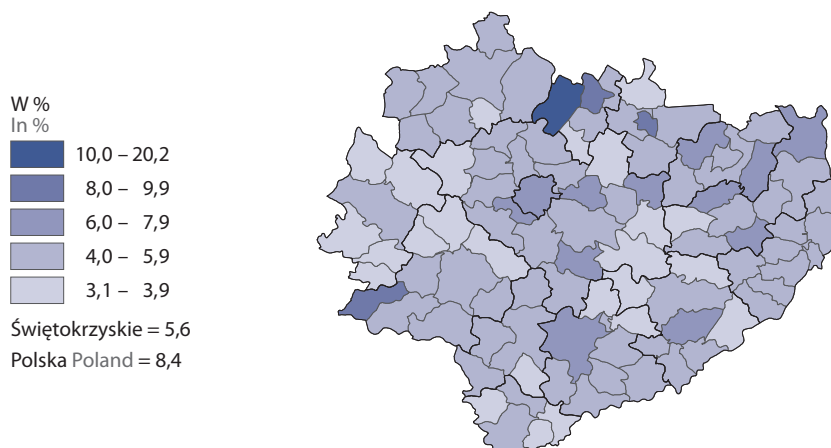
Spośród gmin województwa świętokrzyskiego zdecydowanie najwięcej związków niesformalizowanych odnotowano w Bliżynie (20,2%). W zajmujących pod tym względem kolejne miejsca Skarżysku-Kamienną oraz Słupi udział ten był ponad dwukrotnie mniejszy i wyniósł odpowiednio 9,9% i 9,7%. Najniższy odsetek związków niesformalizowanych odnotowano w Krasocinie, w którym rodziny tego typu stanowiły 3,1% ogółu, a także w Oksie i Osieku (po 3,2%).

Mapa 9.

Map 9.

Udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.

Share of informal relationships in the total number of families in 2021

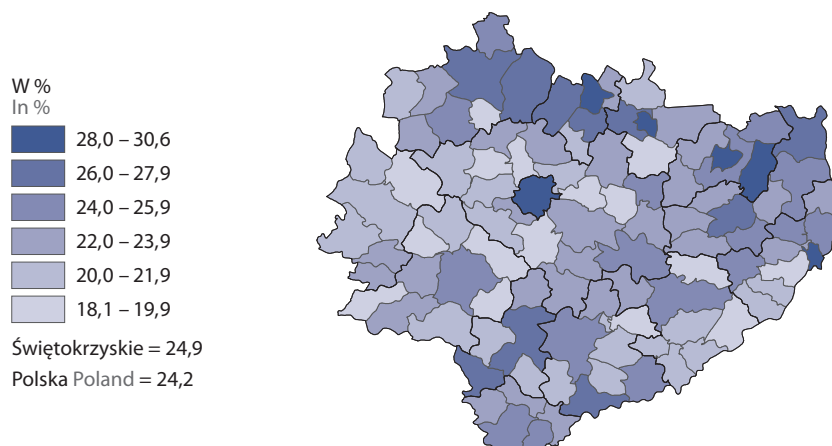

Północna część województwa świętokrzyskiego charakteryzowała się nie tylko wysokim udziałem związków niesformalizowanych, ale równie wysokim odsetkiem rodzin niepełnych. W 2021 r. najwyższy udział rodziców samotnie wychowujących dzieci odnotowano w mieście Kielce (29,0%) oraz w powiatach ostrowieckim (28,4%) i skarżyskim (28,3%). Stosunkowo najrzadziej rodziny niepełne wystąpiły natomiast w powiecie kieleckim, w którym stanowiły 21,2% ogółu rodzin oraz w staszowskim (21,9%).

We wszystkich powiatach udział rodzin niepełnych zwiększył w stosunku do 2011 r. Największy wzrost odnotowano w ostrowieckim (o 4,9 p.proc.) i staszowskim (o 4,3 p.proc.), a najmniejszy w kieleckim (o 1,2 p.proc.) i sandomierskim (o 1,8 p.proc.).

Najwyższy udział rodzin niepełnych wystąpił w gminach miejskich takich jak: Ostrowiec Świętokrzyski (30,6%), Skarżysko-Kamienna (30,4%) i Kielce (29,0%). Najmniej było ich natomiast w Osieku i Sobkowie (po 18,1%) oraz Morawicy (18,2%).

Mapa 10. Udział rodzin niepełnych w liczbie rodzin ogółem w 2021 r.
 Map 10. Share of single-parent families in the total number of families in 2021

Wśród rodzin niepełnych dominowały matki z dzieckiem. We wszystkich gminach stanowiły ponad ¾ ich liczby ogółem, w tym najmniej w gminach Moskorzew (76,6%) i Łagów (79,8%).

Samotni ojcowie byli najmniej licznym typem rodziny. Stosunkowo największy ich udział występował w Moskorzewie (5,2%), Wojciechowicach i Tarłowie (po 4,7%).

2.2. Rodziny z dziećmi w tym rodziny wielodzietne

2.2. Families with children including multi-child families

Według wyników NSP 2021 liczba rodzin z dziećmi wyniosła 254,1 tys. i w porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się o 6,8%. Spadek ten był większy niż w skali kraju, gdzie wyniósł w tym okresie 4,1%. Nieco szybciej liczba rodzin z dziećmi malała w grupie osób mieszkających w miastach, w których na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się o 8,4%, podczas gdy na wsi zmalała o 5,6%.

W grupie rodzin z dziećmi w świętokrzyskim ponad połowa (54,5%) posiadała 1 dziecko, a ponad 1/3 rodzin – 2 dzieci. Udział obydwu tych grup zwiększył się w porównaniu z 2011 r. – rodzin z 1 dzieckiem o 1,8 p.proc., a posiadających 2 dzieci - o 1,3 p.proc. Równocześnie zmniejszył się udział rodzin z 3 i większą liczbą dzieci (o 3,1 p.proc.). Proces ten obserwowany był zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym jego skala na terenach wiejskich była wyraźnie większa. W 2021 r. odsetek rodzin z 1 dzieckiem na wsi był o 2,6 p.proc. wyższy niż dziesięć lat wcześniej, z 2 dzieci o 2,0 p.proc. wyższy, natomiast odsetek rodzin z 3 i więcej dzieci o 4,6 p.proc. niższy. Dla porównania w miastach w tym samym okresie odsetek rodzin z 1 i 2 dzieci zwiększył się odpowiednio o 0,9 p.proc. i 0,4 p.proc., a z przynajmniej 3 dzieci zmniejszył się o 1,4 p.proc.

Rodzina wielodzietna to rodzina z co najmniej 3 dzieci. Podobnie jak w przypadku pozostałych analizowanych typów rodzin podstawą do wyodrębnienia rodzin wielodzietnych jest istnienie więzi między rodzicami i dziećmi (niekoniecznie biologicznej).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wyodrębniono 25,5 tys. rodzin, które wychowywały troje lub więcej dzieci (o 10,4 tys. mniej niż w 2011 r.), co stanowiło 10,1% ogółu rodzin z dziećmi (w kraju 10,7%). Podobnie jak w skali kraju, udział rodzin wielodzietnych był wyższy na wsi. Na obszarach wiejskich stanowiły one 12,8% ogółu rodzin z dziećmi tam zamieszkałych, podczas gdy w miastach ich udział był prawie dwukrotnie niższy (6,5% ogółu rodzin zamieszkałych w miastach).

Tablica 7.
Table 7.

Rodziny z dziećmi według liczby dzieci i miejsca zamieszkania
Families by types and place of residence

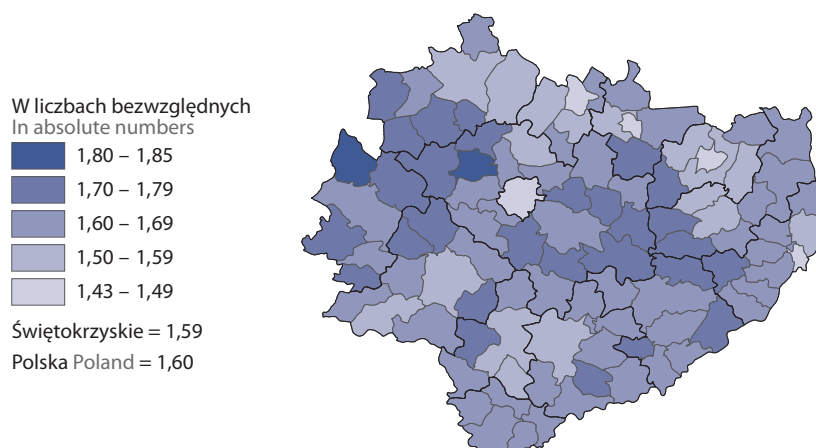
Rodziny z dziećmi Families with children	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	272728	254082	122905	112605	149823	141477
z 1 dzieckiem with 1 child	143864	138517	73729	68586	70136	69931
z 2 dziećmi with 2 children	92965	90024	39433	36650	53533	53374
z 3 dziećmi with 3 children	26115	20096	7757	6106	18357	13990
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	9785	5445	1987	1263	7798	4182
struktura pionowa (w %) vertical structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z 1 dzieckiem with 1 child	52,7	54,5	60,0	60,9	46,8	49,4
z 2 dziećmi with 2 children	34,1	35,4	32,1	32,5	35,7	37,7
z 3 dziećmi with 3 children	9,6	7,9	6,3	5,4	12,3	9,9
z 4 i więcej dziećmi with 4 and more children	3,6	2,1	1,6	1,1	5,2	3,0

Obserwowane zmiany dotyczące zmniejszania się liczby rodzin z dziećmi to efekt m.in. zmniejszającej się liczby kobiet w wieku rozrodczym, jak również wyboru, jakiego coraz częściej dokonują ludzie młodzi decydujący się w pierwszej kolejności na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem (około 30 roku życia) na założenie rodziny oraz jej powiększenie. Zmiany te widoczne są również z perspektywy bieżącej statystyki urodzeń – kobiety później niż przed dziesięcioma laty decydują się na macierzyństwo. Równocześnie obserwowany jest spadek liczby urodzeń – w 2011 r. w województwie świętokrzyskim było 11,6 tys. urodzeń żywych, natomiast w 2021 r. zarejestrowano ich 8,7 tys.

Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 1,59 (w 2011 r. – 1,66) i była zbliżona do średniej w Polsce wynoszącej 1,60. Spośród powiatów województwa świętokrzyskiego najwyższą przeciętną liczbą dzieci w rodzinie charakteryzowały się: włoszczowski (1,70), kielecki (1,69) i staszowski (1,65). Najmniejsza wartość tego wskaźnika wystąpiła natomiast w: mieście Kielce (1,45) oraz powiatach ostrowieckim (1,49) i skarżyskim (1,50).

W przekroju gmin najwyższą liczbę dzieci w rodzinie odnotowano w: Kluczewsku (1,85), a także Strawczyźnie (1,80) i Pierzchnicy (1,79). Najmniej było ich natomiast w Ostrowcu Świętokrzyskim (1,43) oraz Skarżysku-Kamiennie i Kielcach (po 1,45).

Mapa 11. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.
 Map 11. Average number of children in the family in 2021

2.3. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.3. Families with dependent children aged up to 24

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu to osoba w wieku 0-24 lata, która nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu osoby z rodziny. Z perspektywy prowadzenia polityki społecznej państwa, istotne jest określenie liczebności i zmian w strukturze rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu. Według wyników NSP 2021 r. spośród 254,1 tys. rodzin z dziećmi 59,1% posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat. Jest to o 7,3 p.proc. rodzin mniej niż w 2011 r. Efektem mniejszej liczby rodzin był znaczny spadek (o 19,4%) liczby dzieci poniżej 25 lat pozostających na utrzymaniu, która w 2021 r. obniżyła się do 241,0 tys. (z 299,1 tys. w 2011 r.). Spadek ten był znacznie większy niż średnio w kraju, gdzie na przestrzeni dziesięciu lat liczba dzieci poniżej 25 lat pozostających na utrzymaniu zmalała o 10,4%.

Największą grupę rodzin z dziećmi na utrzymaniu (68,8%) stanowiły małżeństwa, ale ich udział zmniejszył się w stosunku do 2011 r. o 7,7 p.proc. Kolejną znaczącą grupę z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu stanowiły samotne matki. Ich udział (odmiennie niż małżeństw) zwiększył się (o 1,4 p.proc.) i w 2021 r. stanowiły 21,4% ogółu rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Wzrost odnotowano także w przypadku pozostałych dwóch typów rodzin. Szczególnie duży był w grupie związków niesformalizowanych, których udział zwiększył się o 5,2 p.proc. (do 6,5%). Odsetek samotnych ojców z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wzrósł z kolei z 2,2% w 2011 r. do 3,3% w 2021 r. Reasumując, spadła liczba dzieci pozostających na utrzymaniu rodzin, a równocześnie częściej niż w 2011 r. są one wychowywane w związkach niesformalizowanych oraz rodzinach niepełnych.

Tablica 8.
Table 8.

Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według typu rodziny i miejsca zamieszkania
Families with dependent children aged up to 24 by type of family and place of residence

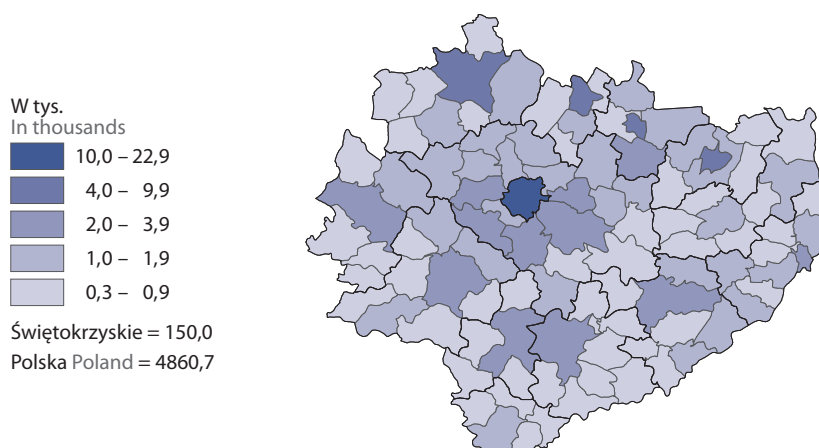
Typy rodzin z dziećmi Types of families with children	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
w liczbach bezwzględnych in absolute figures						
Ogółem Total	181038	150044	79173	63951	101865	86093
Małżeństwa Marriages	138454	103170	55626	38891	82828	64279
Związki niesformalizowane* Informal relationships*	2355	9734	1457	4855	898	4879
Matki z dziećmi Lone mother with children	36185	32150	20049	17715	16136	14435
Ojcowie z dziećmi Lone father with children	4043	4990	2041	2490	2003	2500
struktura pionowa (w %) vertical structure (in %)						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa Marriages	76,5	68,8	70,3	60,8	81,3	74,7
Związki niesformalizowane* Informal relationships*	1,3	6,5	1,8	7,6	0,9	5,7
Matki z dziećmi Lone mother with children	20,0	21,4	25,3	27,7	15,8	16,8
Ojcowie z dziećmi Lone father with children	2,2	3,3	2,6	3,9	2,0	2,9

* W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

* In the 2021 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Spośród gmin województwa świętokrzyskiego zdecydowanie najwięcej rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu do lat 24 skoncentrowanych było w Kielcach (22,9 tys.). Na kolejnych miejscach również uplasowały się gminy miejskie: Ostrowiec Świętokrzyski, w którym wyodrębniono 7,4 tys. rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, Starachowice (5,0 tys.) i Skarżysko-Kamienna (4,7 tys.). Najmniej takich rodzin odnotowano natomiast w gminach: Radków, Moskorzew i Opatowiec (po 0,3 tys.).

Mapa 12. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
Map 12. Families with dependent children aged up to 24 in 2021

W 2021 r. w strukturze rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu rodziny z 1 dzieckiem stanowiły nieco ponad 51%, z 2 dzieci – ponad 39%, 3 dzieci – niespełna 8%, a z 4 lub większą liczą dzieci – niecałe 2%. Strukturę tę cechowało znaczne zróżnicowanie w zależności od typu rodziny. W rodzinach typu małżeństwo mniej niż połowa (44,9%) posiadała na utrzymaniu 1 dziecko, 2 dzieci – było w 44,2% tego typu rodzin, natomiast 3 i więcej – w 10,9%. W związkach niesformalizowanych odsetek rodzin z 1 dzieckiem był wyraźnie wyższy niż w małżeństwach (52,8%), a niższy z 2 dzieci (36,5%). W przypadku rodzin niepełnych dominowały z kolei rodziny z 1 dzieckiem na utrzymaniu. W grupie matek z dziećmi ich udział wyniósł 67,0%, a samotnych ojców – 74,9%.

W miastach częściej niż na wsi występowały rodziny z 1 dzieckiem. W 2021 r. 56,1% rodzin zamieszkających w miastach miało na utrzymaniu tylko 1 dziecko, podczas gdy na wsi rodziny z jedynakami stanowiły mniej niż połowę (47,5%) ogółu rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu. Na obszarach wiejskich wyższy był natomiast udział rodzin z: dwojgiem dzieci (41,0% wobec 37,1% w miastach), trojgiem (9,4% wobec 5,8%) oraz czworgiem i więcej dzieci (2,1% wobec 1,0% wśród rodzin zamieszkających w miastach).

W 2021 r. na 100 rodzin z dziećmi na utrzymaniu przypadało przeciętnie 161 dzieci w wieku poniżej 25 lat, podczas gdy w 2011 r. było ich 165. W kraju wielkość ta wzrosła w analizowanym okresie z 162 do 163.

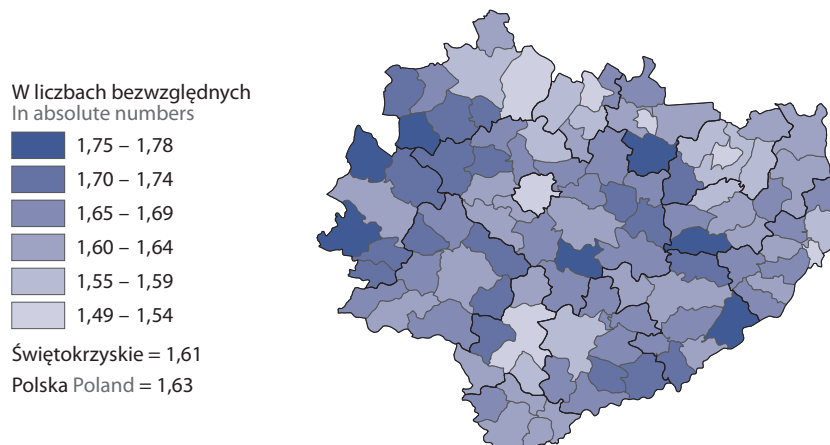
Przeciętna liczba dzieci pozostających na utrzymaniu zmniejszyła się w okresie międzypisowym we wszystkich typach rodzin, przy czym skala tego spadku charakteryzowała się niewielkim zróżnicowaniem. W przypadku małżeństw średnia liczba dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu zmalała z 1,72 w 2011 r. do 1,69 w 2021 r., związków niesformalizowanych – z 1,65 do 1,61, matek z dziećmi – z 1,42 do 1,40, a ojców z dziećmi – z 1,34 do 1,29.

Niższa niż dziesięć lat wcześniej przeciętna liczba dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu w województwie świętokrzyskim to wynik jej spadku na wsi. Na obszarach wiejskich zmniejszyła się z 1,77 w 2011 r. do 1,67 w 2021 r. W największym stopniu przyczyniła się do tego sytuacja w związkach niesformalizowanych, w których średnia liczba dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu zmalała w tym okresie z 1,92 do 1,67. W miastach w ciągu dekady odnotowano nieznaczny wzrost tego wskaźnika. W 2021 r. na 1 rodzinę w miastach przypadało 1,52 dziecka w wieku 0-24 lata na utrzymaniu wobec 1,50 w 2011 r.

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwyższą średnią liczbą dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu charakteryzowały się: włoszczowski (1,69), kielecki (1,67) oraz jędrzejowski i staszowski (po 1,66). Najmniejsza wartość tego wskaźnika wystąpiła natomiast na obszarach o wysokim udziale ludności miejskiej: mieście Kielce (1,50) oraz powiatach ostrowieckim (1,53) i skarżyskim (1,55).

Najwyższą średnią liczbę dzieci w wieku 0-24 lata pozostających na utrzymaniu odnotowano w gminach: Kluczewsko (1,78), a także Secemin i Pawłów (po 1,77). Najmniej było ich natomiast w: Ostrowcu Świętokrzyskim (1,49), Kielcach (1,50) oraz Sandomierzu i Skarżysku-Kamiennej (po 1,51).

Mapa 13. Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
 Map 13. Average number of dependent children aged up to 24 in 2021

2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24

Rodzina niepełna to samotny rodzic z co najmniej jednym dzieckiem. Ich liczba w 2021 r. wyniosła 85,1 tys. i jak wskazano w rozdziale 2.1 w stosunku do 2011 r. zwiększyła się o 3,2 tys.

Spośród rodzin niepełnych – podobnie jak w przypadku ogółu rodzin – wyróżnia się rodziny posiadające dzieci do lat 24 na utrzymaniu oraz bez takich dzieci, tj. takie, w których w rodzinie albo nie ma dzieci w wieku 0-24 lat, albo dzieci w wieku poniżej 25 lat mają własne źródło utrzymania i nie pozostają na utrzymaniu rodziców. W 2021 r. w województwie świętokrzyskim przeważały rodziny niepełne bez dzieci na utrzymaniu stanowiące 56,4% ogółu.

Tablica 9. Rodziny niepełne z dziećmi i bez dzieci do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu
 Table 9. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24

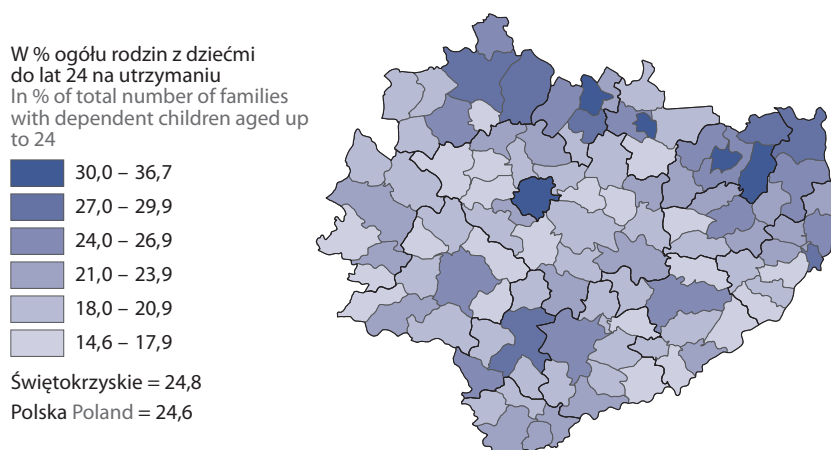
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24	liczba rodzin number of families	bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu without dependent children aged up to 24	z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu with dependent children aged up to 24
w liczbach bezwzględnych in absolute figures									
2011	81979	41750	40228	42394	20303	22090	39585	21446	18139
2021	85139	47999	37140	44690	24485	20205	40449	23514	16935
struktura pozioma (w %) horizontal structure (in %)									
2011	100,0	50,9	49,1	100,0	47,9	52,1	100,0	54,2	45,8
2021	100,0	56,4	43,6	100,0	54,8	45,2	100,0	58,1	41,9

W 2021 r. liczba rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wyniosła 37,1 tys. i w relacji do 2011 r. zmniejszyła się o 7,7%. Pomimo tego spadku w miastach udział rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu wśród wszystkich rodzin z dziećmi na utrzymaniu zwiększył się z 22,2% w 2011 r. do 24,8% w 2021 r. Nieco szybciej zbiorowość ta malała w miastach. W 2021 r. liczba rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu była o 8,5% mniejsza niż przed dziesięcioma laty i wyniosła 20,2 tys., podczas gdy na wsi w tym samym okresie zmniejszyła się o 6,6% (do 16,9 tys.). Pomimo większego spadku w miastach liczby rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, udział takich rodzin był w dalszym ciągu znacznie mniejszy na obszarach wiejskich (19,7%) niż w miastach (31,6%).

Udział rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu charakteryzował się zróżnicowaniem terytorialnym. Ich największy odsetek odnotowano w powiatach: ostrowieckim (32,4%), mieście Kielce (32,1%) i skarżyskim (30,4%). Najmniejszy był on natomiast w: kieleckim (19,4%), włoszczowskim (19,6%) i staszowskim (20,9%).

Najczęściej rodziny z dziećmi do 24 lat pozostającymi na utrzymaniu występowały w gminach miejskich, takich jak: Ostrowiec Świętokrzyski, w którym stanowiły 36,7% ogółu rodzin z dziećmi na utrzymaniu, Skarżysko-Kamienna (35,0%) i Kielce (32,1%). Najniższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się natomiast gminy: Osiek (14,6%), Pawłów (14,9%) i Imielno (15,2%).

Mapa 14. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
Map 14. Single-parent families with dependent children aged up to 24 in 2021

2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24

W 2021 r. w oparciu o wyniki NSP 2021 wyodrębniono 14,3 tys. rodzin wielodzietnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Stanowiło to 55,8% ogółu rodzin wielodzietnych (określonych z perspektywy więzi biologicznych).

Liczba rodzin z co najmniej 3 dzieci na utrzymaniu w wieku 0-24 lat na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się o 36,2%. Spadek ten był znacznie większy niż w skali kraju, gdzie wyniósł 16,9%. W rezultacie odsetek rodzin wielodzietnych wśród rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu obniżył się w świętokrzyskim poniżej średniego poziomu w Polsce. O ile w 2011 r. wynosił 12,3% (wobec 11,5% w kraju), to w 2021 r. rodziny wielodzietne stanowiły w województwie tylko 9,5% ogółu (w kraju 10,7%).

Wśród rodzin wielodzietnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu dominowały rodziny z 3 dzieci na utrzymaniu. Ich udział w okresie międzypisowym zwiększył się o ponad 7 p.proc. i w 2021 r. wyniósł 82,4%.

Większość rodzin wielodzietnych mieszkała na wsi (69,5% ich ogółu w świętokrzyskim). Udział ten w stosunku do 2011 r. obniżył się jednak o 4,7 p.proc. Większe dysproporcje notowano wśród rodzin utrzymujących 4 i więcej dzieci. W 2021 r. na wsi zamieszkiwało 73,4% takich rodzin, podczas gdy w grupie z 3 dzieci na utrzymaniu było to 68,6%.

Odsetek rodzin z 3 i więcej dzieci na utrzymaniu cechował się wyraźnym zróżnicowaniem terytorialnym na szczeblu powiatu. Jego najwyższą wartość odnotowano we włoszczowskim. Rodziny wielodzietne stanowiły w tym powiecie 12,6% rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Na kolejnych miejscach pod tym względem uplasowały się staszowski (11,3%) oraz jędrzejowski i opatowski (po 11,0%). Na przeciwnym biegunie znalazło się miasto Kielce, w którym udział rodzin wielodzietnych był ponad dwukrotnie mniejszy niż we włoszczowskim i wyniósł 5,9%, a także skarżyski i ostrowiecki (po 7,9%).

Spośród świętokrzyskich gmin najwyższym odsetkiem rodzin z 3 i więcej dzieci na utrzymaniu charakteryzowały się: Radków (18,1%), Kluczewsko (16,2%) i Fałków (15,9%). Najmniejszy był on natomiast w: Kielcach (5,9%), Ostrowcu Świętokrzyskim (6,6%) i Sandomierzu (6,7%).

Mapa 15. Rodziny z 3 i więcej dzieci do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w 2021 r.
Map 15. Families with 3 or more dependent children aged up to 24 in 2021

